

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istosp. peti-vrsta
maloglasni po 15c
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D-30, veliki
po 3 in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke
in dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravlništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.550 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Evropa dokazuje

Kamorkoli pogledamo po Evropi, povsod vidimo, da so tam, kjer se državo in socialno življenje razvija evolucionističnim putem, brez težkih narodnostnih in socialnih pretresljajev, bistveno udeležene politične stranke s krščanskim svetovnim nazorom. Ideje političnega katolicizma pa zopet še niso zlepa dokazale tako svoje ustvarjalne moči, svoje nepobitne upravičenosti kot po strašnem klanju svetovne vojne, ko je bilo treba reševati do dna razdejano evropsko družbo. Zasvetili so se svetilniki Leona XIII., narodi so uprli vanje svoje oči, kakor da je veliki iniciator katoliškega javnega življenja videl ravno ta čas, ko je pisal svoje okrožnice. Posledica je bila, da je katoliško politično življenje prišlo v Evropi do veljave in pomembnosti, kakršno so mogli predvidevati le redki misleci. Danes stoji, da ima glavno zaslugo na nemški obnovitvi centum; slep bi bil, kdor bi ne dal dunajskemu Seiplu naslova rešitelja Avstrije; Belgijo vodijo katoličani; veliko veljavo imajo na Nizozemskem. Zadnje francoske volitve so zajezile kulturno bojno razpoloženje francoskega framonstva in nikdar predvideno okrepile katoliški element, da je vsak kulturni boj izključen. Tisti, ki so že pripravljali krsto za pogreb češkoslovaškega katolicizma, so kmalu molili konfiteor, da so prišli prežgodaj kropiti. Brez Šramkove in Hlinkove stranke si ni mogoče predstavljati češkoslovaške vlade! In tako cvete ta cvetka tudi po drugih državah; ponekod še v boju sama s seboj, ko lomi bodočnost s preteklostjo; drugod se mora še skrivati, ker jo tišči k tlom surova sila diktature. Povsod pa se oznanja novo življenje, nova sila katolicizma. Četudi bi kdo vseh teh dejstev ne priznal, priznati bo moral vsaj zunanjo stran in to je: Toliko konkordatov in v tako kratki dobi še ni bilo sklenjenih kot v teh letih po svetovni vojni!

Odkod ti pojavi — ravno v javnem življenju? Že zunanji tudi nasprotnikom vidni znaki so zgovoren dokaz, da drugače ni moglo priti. Če je liberalizem razklal človeško družbo in je socialna demokracija to razkladnost še posplošila, se je moral vsakdo, ki veruje v družabno, narodno in državno skupnost, moral obrniti od teh evangelijev, katerih turobni odmev je bilo ravno svetovno klanje. Kakor so se na eni strani obračale oči na pota, po katerih bi prišli zopet do načina življenja, ko spoznavamo v svojem sočloveku človeka, tako je z orjaško silo zgrabil ravno krščanski svetovni nazor za to idejo in jo tudi formalno uvrstil v nov družabni red. Ta nazor je žel posebnost v tistih državah, kjer niso poznali blagodejne moči narodne in državne celote, kjer ni obstojala etika ljubezni in sodržavljanja. Odtod ena moč krščanstva med narodi in državami.

Drug, enako važen pojav je bilo narodnostno vprašanje. Nihče ne bo tajil, da je bila ta ideja vodilna pri tvorbi ali spremembi povojnih evropskih držav. Tu pa je zopet stopil v ospredje pravilno opredeljen krščanski svetovni nazor. Ni treba imenovati Mercierja iz Belgije; ni treba se sklicevati na ministrske predsednike in ministre, voditelje organizacij, na delo in izjave odličnih katoličanov. Dejstvo je, da je danes že framonu v Franciji absurdna kleveta — brezdomovinstvo katolikov. Dejstvo je, da se v Nemčiji, Češkoslovaški, Avstriji, kjer je bil »brezdomovinski klerikalizem« že običajna krilatice v ustih od tedaj vladajočih svobodomiselcev, danes le še kak zaktotni mazač spozabi, da obuja nediseč glas lastne nizkosti. Katolicizem je namreč idealno prijel narodnostno vprašanje, ga neustrašeno branil in končno izbojeval!

In končno: Ko divjajo valovi socialnih, družabnih vprašanj, ko dviga glavo diktatura z levice in desnice, vidimo že dolga leta sem ravno krščanski svetovni nazor na delu za socialno reformo, da se izvede, kar je pravično in kar odgovarja dejanskemu življenju; ga vidimo v ministrstvih za socialno politiko in delavstvo, v vodstvu strokovnih organizacij, teoretične vzgoje in praktičnega, lastnega dela. Kdo bi dejal, da je le slučaj, če glavna socialna ministrstva v Evropi vodijo ravno katoliki?!

Tudi Slovenska ljudska stranka se je navedenim nalogam v Jugoslaviji prekomerno oddolžila. Dejanja govore; narod, ki vidi realnost, priča; zgodovina Slovencev je dokaz. Spričo te velike politične linije pa kako »Jutro« in slovenski liberalizem menda ne bosta pričakovala, da bi se SLS dala motiti, če kdo v obnemoglosti zdaj od te, zdaj od druge stravi brizga blato na to delovno oblekoll

Radikalni klub zopet enoten

r Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Radikalni klub je imel danes sejo. Predsednik vlade Velja Vukičević je dal obširno pojasnilo o dogodkih od začetka svoje vlade do danes ter zakaj je prišlo do nove vlade in kaj je nova vlada storila. Za njim je glavni govornik na prvi seji Miša Trifunović izjavil, da so njegove bivše izjave neutemeljene in da so bile samo posledice tega, ker ni imel podrobnih obvestil. Po debati, v kateri so se razvrstili ostali govorniki, ki so vsi zagovarjali Vukičevićovo politiko, se je soglasno sprejela sledeča resolucija:

»Radikalni poslanski klub je razpravljal o političnem položaju. Čul je mišljenja in kritike posameznih govornikov in odgovor vladnega predsednika gosp. Vukičevića. Sklenil je sledeče: V današnjem notranjem in zunanjem položaju naglašajo radikalni poslanski klub neobhodno potrebo, da NRS v polni meri obdrži svoj odločilni vpliv na potek državnih in obče ljudskih potreb. S tem vplivom se lahko popolnoma zagotovijo življenjski in državni interesi na vseh poljih našega državnega življenja. Na podlagi temeljne točke o vlogi stranke v uvrščanju in razvoju kraljevine SHS izraža NRS-klub svojo željo, da bi se v čim krajšem času sporazumno in prijateljsko razpravljalo o vprašanjih, da bi se okrepila enotnost NRS in zagotovila mogočna in intenzivna akcija NRS kot take. Z ozirom na današnji politični položaj, do katerega je prišlo po neuspešnih naporih za ustvaritev koncentracijske vlade, pri čemer je NRS-klub pokazal najboljšo voljo in največjo popustljivost, naglašajo klub potrebo, da današnja vlada nadaljuje v narodni skupščini z nadaljevanjem nujnih in neodložljivih državnih poslov ter da tako glede gospodarske krize kakor v izenačevanju zakonodaje in uprave in uvrščevanja samouprav, izvaja varčevanje v državni upravi. NRS-klub kot izraz narodne volje v skladu s radikalnim programom naglašajo v prvi vrsti potrebo, da se čimprej in popolnoma uredijo vprašanja, ki so v zvezi s kmetijstvom. Ravnotako želi NRS-klub, da se posveti največja pozornost vsem gospodarskim problemom, od katerih uspešnega upravljanja je odvisen napredek naše države.« Klub je sprejel resolucijo soglasno.

Korošec dal orožnikom pokojnine

r Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Ko je bil del sedanje KDK na vladi, se je tako gospodarilo, da niso dobili orožniški vpokojenci pokojnin v redu, ker vlada ni dala dovolj dotacij v pokojninski fond. Za mesec marec lanskega leta niso dobili orožniški vpokojenci nobenih pokojnin. Tudi za prve mesece letošnjega leta ni bilo dovolj kreditov za penzijski fond. Ko pa je dr. Korošec prevzel notranje

ministrstvo, je izposloval potrebne kredite, da so se mogle tem vpokojencem letos izplačati vse pokojnine. Nedavno je zopet zahteval kredite za zaostale terjatve za marec 1927. Pred dobrim tednom so orožniški vpokojenci nenadoma dobili vsote za marec 1927, za katere so mislili, da so že izgubljene. Dr. Korošec ni tega obešal na veliki zvon. »Jutro« pa je pričelo sedaj kričati, češ da so to dosegli samostojni demokrati, dasiravno vsakdo ve, da se za predloge in besede samostojnih demokratov in radičevcev tu nihče ne zmeni.

Ne igrajte se z davki!

Opozicija ne ve, kaj govori pred volivci, kaj pa v Belgradu SLS za koristi ljudstva

r Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na demagoško hujškanje KDK glede dohodnine je treba pripomniti sledeče: Narodni skupščini je bil predložen prvi načrt davčnega zakona, ki pa ni prišel v razpravo ne v skupščini ne v odboru. Šele četrti načrt davčnega zakona je prišel v razpravo v davčnem odboru leta 1925., ki je bil predložen tudi narodni skupščini. V razpravo pa v skupščini ni prišel. Kmalu po otvoritvi zasedanja narodne skupščine leta 1927 je KDK predložila nujen predlog, da vlada predloži od večine davčnega odbora sprejeti četrti načrt davčnega zakona. SLS zanj ni glasovala. Vlada pa je predložila nov načrt, ki pomeni znatno zboljšanje za davkoplačevalce radi tega, ker se ukinjete invalidski davek in komorska doklada.

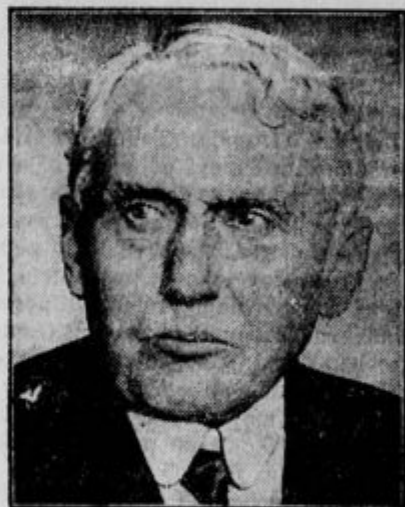
Pribiti moramo, da KDK, ki je zahtevala, da se predloži četrti načrt davčnega zakona, ni bila zadovoljna s tem petim vladnim načrtom, ki je bil znatno boljši kot prejšnji. Radičevi so glasovali za četrti davčni zakon, ki vsebuje dohodnino, začeli pa so borbo proti dohodnini, ki jo je vseboval tudi peti davčni načrt! Po zaslugi kapitalističnih krogov iz Srbije, ne pa po zaslugi KDK, se je izločila dohodnina iz davčnega zakona. Sedaj igra KDK spet dvolično vlogo. Lasti si zaslugu za odpravo dohodnine, grmi pa proti odpravi, češ da se s tem favorizirajo kapitalisti. Člani vladne večine so takoj, ko se je z novim davčnim zakonom ukinila dohodnina, z veljavo 1. januarja 1929, sprožili vprašanje plačevanja dohodnine v l. 1928. Njihovemu prizadevanju se je posrečilo, da se je v čl. 22 finančnega zakona eksistenčni minimum zvišal na 12.000 Din, da so se ukinile vse doklade, s čemer se bo dohodnina zmanjšala več kot za 40%. Več se ni moglo storiti na proračunu z ozirom na to, da se je davčni zakon sprejel šele meseca februarja, finančni minister pa ima po proračunu pravico pobirati dohodnino do konca proračunskega leta, to je do konca marca. Kak uspeh bi imelo ukiniti dohodnino v l. 1928, ako bi se to dalo izvesti?

Opozicija je s svojim predlogom o dohodnini, ki je stvarno padla z novim zakonom o izenačenju davkov, načela ponovno v vprašanje, da bi vzbudila v široki, nepoučeni javnosti mnenje, da se po sprejetju proračuna, finančnega zakona in zakona o izenačenju davkov da še kaj spremeniti, kakor da bi

mogel fin. minister poljubno spreminjati proračun, ako fin. odbor na to pristane. Govora dr. Popovića (SDS) in Neudorferja (HSS) sta v tem oziru povsem prozorna. Dobro ju je zavrnil poslanec Smodej (SLS). Ko je opozicija uvidela, da jo je poslanec Smodej zadel v živo, je začela kričati, da bi ne mogel Smodej govoriti, pa ni dosegla uspeha. Poslanec Smodej je teoretično pojasnil pojem dohodnine, ki je zamišljena kot nekaj korektiv k raznim vrstam davkov, pri katerih ni mogoče v polni meri izvesti progresije. Žalibog se pri nas dohodnina ni tako izvajala. Posebno pod režimi, v katerih so sedeli gospodje KDK, ki danes demagogizirajo, so njihovi eksponenti pričeli z nečuvno prakso, da je prišlo do krvoprelitja in da je moral sam poslanec Smodej braniti Pucljeve pristase. Čim pa je prišla SLS na vlado, so njeni nasprotniki nastopili povsem drugače. Dokler sta Zerjav in Puclj sedela v vladi, nista niti s prstom ganila, da bi se ublažila dohodnina.

Vsi štirje predlogi opozicije so bili daleko slabši od petega predloga. Vlada, v kateri je bila zastopana SLS, je pričela davčno zakonodajo spajati. Po mojem mnenju, pravi poslanec, bi bilo dobro, če bi dohodnina ostala. Seveda ne v taki obliki, kakor so jo izvajali prejšnji režimi, pač pa dohodnina na podlagi zvišanega eksistenčnega minimuma in brez doklad. Pritožbe niso bile toliko proti dohodnini, ampak proti načinu, kako se je dohodnina odmerjala. Svoječas v Avstriji ni bilo takih pritožb. Te so se pojavile šele pozneje v naši državi, ko dohodnina ni bila več korektiv k drugim davkom, ampak fiskalistično izmogavanje ljudstva.

Mi smo takoj začeli olajševati ostrino in krivično navijanje dohodninskega davka. Sprejeli smo zakon o izenačenju davkov. Naša vlada je sprejela odredbe, s katerimi se ukinja dohodnina s 1. januarjem 1929. Povišal se je eksistenčni minimum na 12.000 Din. Odprajo tudi doklade na dohodnino, ki znašajo toliko, kolikor dohodnina sama. Posebno pa je za vsakogar, ki se količkaj razume na državni proračun, jasno, da je nemogoče v proračunu določene dohodke naknadno v raznimi predlogi zmanjševati in spreminjati proračunsko ravnotežje. Glavno pa smo dosegli s čl. 92. fin. zakona: Siromašno ljudstvo, predvsem kmečko prebivalstvo, je z navedenimi odredbami oproščeno dohodnine.

Ameriški zunanji minister Kellogg, kandidat Nobelove mirovne nagrade.

Poslanec Smodej razkrinka dvojno lice opozicije v davčnem vprašanju. »Jutro« je za časa volivne agitacije pisalo, da je naša stranka uvedla »vojnico«. Vsemu svetu pa je znano, da so zanj glasovale vse stranke razen SLS. Čim je prišla SLS v vlado, je dosegla, da so se ti davki za to leto sploh odpisali in da se bodoče uredijo posebej na podlagi novega zakona.

Vi niste v Belgradu odprli ust, ker vam je bilo ljubše, če bi se sploh nič ne doseglo, da bi lahko v Sloveniji zopet zabavljali čez našo stranko. Vi uganjate demagogijo, ljudstvo trpi, mi pa delamo pošteno! Zato lahko vse svoje dejanje zagovarjamo. Vi pa si morate pomagati z neresnico in zavijanjem!

Na te Smodejeve konstatcije se je čutil primoranega Zerjav opraviti nedelavnost SDS in HSS v davčnem vprašanju. Poskusil je s trditvijo, da je kritika opozicije vplivala na fin. ministra, da je sprejel čl. 92. finančnega zakona v katerem, so davčne olajšave glede dohodnine. Branil je HSS. Radičevi so se začeli smejati, ko jih je branil dr. Zerjav in so se spomnili, kako so jih sam. demokrati napadali.

Neudorfer (HSS) je izjavil, da so radičevi vedno zastopali stališče, da je dohodnina pravičnejša od dopolnilnega davka, kateri se je uvedel namesto dohodnine, ker je z njo progresija obdavčenja pravičnejše izvedena.

Poslanec Smodej je kratko odgovoril predgovornikom in ugotovil dvoličnost KDK. Odločno je zavrnil Zerjavove trditve o zaslugah SDS za davčne olajšave. Pribil je dejstvo, da so zastopniki SLS zahtevali od fin. ministra olajšave, ki jih je fin. minister na njihov pritisk tudi sprejel. Ostro je Smodej zavrnil dr. Zerjava radi njegovega izraza, da naj Smodej to pripoveduje kuharicam: »Mj bra-nimo vse naše sloje, tudi služkinje. Ali mor-da služkinje niso ljudje? Vi ste pokazali svoje socialno mišljenje, zato tudi branite samo veleindustrijalce.«

Se'a ministrskega sveta

r Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Danes je ministrski svet imel sejo, na kateri je bil izbran odbor za ureditev občinskega zakona. V tem odboru so notranji minister dr. Korošec, trgovinski minister dr. Spaho, minister za agrarno reformo Andrić, pravosodni minister Vujičić in prosvetni minister Grol. Razen tega se je na ministrski seji razpravljalo o tem, da se ustanovi v finančnem ministrstvu gospodarski svet, v katerem bodo zastopniki narodnega gospodarstva, ki bi stavljali predloge in dajali nasvete o napredovanju narodnega gospodarstva. Nadalje se je razpravljalo o političnem položaju in o delu narodne skupščine. Tako bo prišel zakon o dobrovoljcih, ki je že pripravljen, na dnevni red, nato pa zakon o centralni upravi. Minister za socialno politiko je poročal o razdelitvi pomoči 118 milijonov pasivnim krazem. Dosledaj se je razdelilo 2500 vagonov koruze, na razpolago jo je še okrog 100 vagonov. Pomagal se je dala še vranjski oblasti 1 milijon, bregalniški pol milijona, metohijski 1 milijon.

Seja tarifnega odbora. Danes se je vršila seja tarifnega odbora v dvorani trgovske zbornice.

Obiski pri zunanem ministrstvu. Ministrstvo za zunanje zadeve so obiskali bolgarski, češkoslovaški, angleški in nemški poslaniki.

Vprašanje poštne uprave. Proga z Belgradom je že dva dni pokvarjena. Pogovori so mogoči le po progi preko Zagreba, ki pa je izredno slaba, tako da so razgovori silno težavni. Naj se temu stanju napravi konec.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Tesarski polir

z dobrimi spričevali, išče mesta polirja ali stavb. risarja pri večji tiskar. Službo lahko nastopi takoj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod »Zanesljiv« št. 4608.

Žagar dobro vajen samice, želi dobiti mesto. - Naslov v upravi lista pod št. 4053.

Knjigovodkinja

vešča vseh pisarn. del, želi nastopiti službo takoj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 4059.

Prostovoljne službe

Sprejemem takoj kuharico

katera razume tudi druga gospodinjstva dela. Starost do 40 let. Plača po dogovoru. Fani Polanc, valjni mlin, Radeče pri Zidanem mostu.

Sprejemem takoj mizarskega pomočnika

z vso oskrbo. Jožef Sitar, mizar, Krize pri Trzinu.

Dva dobra kleparska pomočnika

sprejemem takoj. - Ferdo Ferenz, Mirje 2, Ljublj.

Vajenca

poštenih staršev sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. Valentin Zalezel, klepar, št. Vid nad Ljubljano.

Varuhinjo

za 3 in 5 letnega otroka sprejme dr. Kamušič, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 9/II. - Predstaviti se je od 12 do 2.

Gospodinja

(Wirtschafterin) - snažna, marljiva, dobra kuharica, vešča nemščine, z dobrimi, dolgoletnimi spričevali, se išče za takojšnji nastop. Izvežbana mora biti v izdelovanju surovega masla, samostojnem vodstvu hišnega gospodinjstva in v nadzoru kuhinje in perutnine. Ponudbe na upravo Dobra barona Ottenfelsa - Bežanec, pošta Pregrada.

Z junijem se sprejme samski in vsestransko izučen vrtnar

v službo. Oglase sprejema uprava pod št. 4574.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

»Kaj pa ti je, zakaj?«
»Do blaznosti sem zaljubljen!«
»Misliš, da jaz nisem?« je zaklical Luka.
»In jaz?« je zavpil Matevž.
»Kaj pa šele jaz!« je zamomljal Marko.
Jan je hotel nekaj odvrniti, a ni mogel. Krčevit stek mu je udušil vsako besedo. Samo oči je izbulil in vse tako začudeno pogledal, kakor da bi jih videl prvič v življenju. Potem pa ga je nenadoma popadla jeza in žile na čelu so se mu nabrekli.
»Lepe brate imam,« je zaklical, »starejšemu bratu bi radi nasprotovali, da mu ugrabite vso življenjsko srečo!«
»Oha,« je rekel Luka, »mar je panna Sieninska majoratna graščina, da jo sme dobiti le najstarejši brat? Menda smo vsi sinovi istih staršev. Če nas imenuješ lepe brate, žališ s tem naše rajne starše v grobu. Vsak ima prosto pot.«
»Vsak drug jo lahko ima, vi se pa čuvajte, kajti morate me ubogati! Mar vam nisem starejši brat?«
»O, ti osel neumni, nikar ne misli, da bomo vse življenje plesali, kakor ti živiš! Mar nam je za tvoje gospodstvo! Kaj še!«
»Ne bodi no tako nesramen, ti pasja noga, kmetav!«
»Sam si nesramen! Mar ni bil Jakob mlajši od Ezava? Mar ni bil Jožef najmlajši izmed vseh bratov? Glej ga, rad bi obrnil vse Sveto pismo!«
Po teh besedah je Janu zmanjkalo sape in ni vedel, kaj bi odgovoril. Ko pa ga je Matevž spomnil še na Kajna, ki je bil tudi starejši brat, je zbesnel.

Kdo proda?

Hlode

smrekove in jelove, vsako količino in v vseh dolžinah, od 4 m navzgor, kupimo franko vagon nakladalna postaja. Ponudbe s količino in ceno na: L. Magušar & Co., družba z o. z. Vrhnika.

Škurete

kratice 12 in 13 mm, kupimo več vagonov. - Ponudbe pod: »Za zaboje« št. 4545 na upravo lista.

Pisalni stroj

rabljen in dobro ohranjen se kupi. Naslov v upravi lista pod št. 154.

Razpisujemo

dobavo 80 m³ smrekovega okroglega lesa

Več se izve pri podpisani. - Ponudbe je vložiti najkasneje do 25. V. 1928. Direkcija držav. rudnika Velenje.

Jugoslovanska

tiskarna v Ljubljani

se priporoča za naročila tiskovin v vseh tehnikah modernega tiska

knjigotisk

litografija offset-tisk

bakrotisk

klišarna

sveflostisk

časopisov, knjig, cenikov, tiskovin za uradno in zasebno porabo, eno- in večbarvnih umetniških ilustracij i. dr.

reklamnih tiskovin, etiket, katalogov v velikih nakladah, zlasti ilustrovanih, delnic obveznic in drugih vrednostnih papirjev

ilustrovanih časopisov, razglednic, letoviščnih reklam, umetniških reprodukcij itd.

dobavlja klišee in avtomobile za vse vrste tiska, za eno- in večbarvni tisk, v poljubni obliki in velikosti

razglednice in ilustrovane tiskovine v eni barvi

Umerjene cene // Zahtevajte ponudbe // Zadovoljiva izvršitev

Zardel je od jeze in je tipal z desnico za svojo sabljo, ki je pa k sreči ni imel opasane. Bogeve, do česa bi bilo še vse prišlo, da si ni Marko nenadoma nekaj pametnega izmislil. V tem trenutku ni brez vzroka držal prsta na čelu. Zakričal je na vso moč:

»Jaz sem najmlajši! Jaz sem Jožef! Gospodična je moja!«

Vsi drugi so ga napadli z besno izbuljenimi očmi:

»Kaj, tvoja? Tvoja, ti gos, bedak, pijanec! Tvoja?«

»Držite jezike za zobmi! Tako stoji v pismu.«

»V katerem pismu.«

»To vas nič ne briga... Tako je zapisano... Vi ste pijani, jaz pa nisem...«

Zdaj je posegel v spor mladi Ciprianovič in rekel:

»Da vas ni sram! Plemiči ste in bratje, pa se tako kregate! Kje pa je vaša bratovska ljubezen! In zakaj se pravzaprav prepirate? Mar je panna Sieninska goba, ki jo lahko vsakdo v košu odnese, če pride prvi v gozd? Niti pelikani nimajo te navade in vendar niso šlahčiči! Niti ljudje niso in vendar nudi vsemu človeštvu vzgled požrtvovalnosti in ljubezni med bližnjimi. Če ne morejo vloviti nobene ribe in stradajo, hranijo drug drugega z lastno krvjo. Spomnite se svojih pokojnih staršev, ki se zdaj v nebesih bridko jočejo, ker vidijo neslogo pri svojih otrocih! Mar so vas na smrtni postelji zato blagoslovili, da bi njihov blagoslov rodil tak sad? Danes jim ne bo teknil nebeški kruh in sramovali se bodo štirih evangelistov, katerih imena so vam dali pri svetem krstu!«

Tako je govoril Stašek Ciprianovič. Skraja se je

¹ Srednjeveški pravljicni motiv, katerega zadnje ostanke kažejo še danes imena različnih zavarovalnic, dobrodelnih zavodov in sl.

² Stanislav.

Žima

najboljša in najcenejša pri

M. Masterl

tovarna žime
Stražišče pri Kranju.

*Inserati
v »Slovencu«
imajo največji uspeh!*

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga
V. SCAGNETTI
v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Naša obrt

Krojaški mojster

dobro izvežban, kateri vodi že blizu 20 let svojo delavnico, se želi prenesti v kak prometni industrijski kraj Slovenije, da ni v večji okolici do- brega krojača. Prosim inter- estante, da mi priskri- bijo stanovanje. - V na- jem bi vzel tudi dobro idočo gostilno ali trgovi- no. - Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod: »Pošten krojač št. 4584«.

Najlepša drva

Cebin, Wolfova ul. 1/2

Gospodinja - Poskusite

Plamen

idealno sredstvo za pod- žiganje drv in premo- ga. Zahtevajte PLAMEN pri Vašem trgovcu.

Turisti, pozor!

Pred odhodom v planine oglasite se v delikatesi

K. JARC - „Pri turistu“
Dunajska cesta 7.
Vsakovrstni in najcenejši provijant.

Vabilo

na

izredni občni zbor

Okrajne hranilnice in posojilnice v Škofji Loki

registrov. zadr. z neomej. zavezo, ki se bo vršil v torek dne 22. maja 1928 ob 16¹/₂ (pol petih) v hranilnični posvetovalnici.

DNEVNI RED:

1. Sprememba pravil.
2. Slučajnosti in predlogi po § 36. pravil.

§ 35. pravil. V slučaju, ako bi občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure na istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati, ne glede na število navzočih združnikov.

Škofja Loka, dne 9. maja 1928.

Načelstvo

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč
Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

»Eno je, kar me zanima«, je dejal pla- ninski orel, ko je videl nad seboj aeroplan. »Kje ta veliki ptič gnezdi?«

Ona: »Ali mi moreš dati malo denarja?«
On: »Mogoče. Kako malo pa?«

Jezek kupec starinarju: »Jaz zahtevam svoj denar nazaj. Ta stara flauta, ki ste mi je včeraj prodali, ima polno lukenj.«

»Obesila bi svojo harfo na vrbo žalujočo, je pela neka pevka na koncertu. Trikrat je po- kusila, a vsakokrat ji je v visočini glas odpo- vedal. Pa se oglasi nekdo raz galerijo: »Posku- site obesiti harfo malo nižje.«

Bahač: »Ali ste vi oni slavni živalski slikar?«

Slikar: »Da. Morda hočete sedeti, da vas portretiram?«

zraven tako muzal, da si je moral grizti ustnice, a potem se je razvnel in je bil vedno bolj prepričan o resničnosti svojih besed, ker niti sam ni bil popolnoma trezen.

Njegov govor je tako ganil vse Bukojemske, da so se zjokali in Jan, najstarejši, je rekel:

»Bog ti moj, rajše mi takoj upihnite življenje, samo ne imenujte me Kajna!«

Njegov brat Matevž, ki ga je bil poprej spomnil na Kajna, mu je padel krog vratu:

»Bratec, oprosti mi, na vislice me pošlji!«

»Odpusti, hudo me je sram!« je klical Luka.

Marko pa je rekel: »Res, prelomil sem božje za- povedi kakor pogan in se kesam svojega dejanja.«

Zdaj so objemali drug drugega. Potem se je Jan strgal iz rok svojih bratov, se vzravnaval, si odpel ka- mižolo in srajco ter rekel pridušeno, z roko na raz- galjenih prsih:

»Tu imate mojo kri! Vzemite si jo! Jaz sem pelikan!«

Ostali so se vedno glasneje jokali in ponavljali:

»Pelikan je, pri moji veri, pravi pelikan!«

»Vzemi si gospodično, le vzemi si jo!«

»Ne, vzemi jo ti! Tvoja je!«

»Vzemite jo vi, mlajši!«

»Nikdar, za nič na svetu!«

»Ah, naj se gre soliti!«

»Saj je ne maramo!«

Luka pa se je doneče tlesnil po bedrih in je zaklical:

»Jaz vem, jaz pa vem!«

»Kaj veš, govori hitro, na dan z besedo!«

»Ciprianovič naj si jo vzame!«

Vsi so skočili na noge, ko so to začuli. S to re- šitvijo je zadel njihov brat naravnost v črno!

Obkolili so Ciprianoviča: »Vzemi si jo, Staško!« so klicali enoglasno. »Le vzemi, s tem nas boš naj- boljše pomirili!«

LJUBSKA KNJILNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezkov:
A. Sheehan, Nodag. Povest trskega dekleta, 24 Din, vez 32 Din. - 24 zvezek: A. Marib, Hanka, Lubiško-srbska povest, 22 Din, vez 30 Din. - 25 zvezek: Hingard, Hči cesarja, Monerume, 32 Din, vez 42 Din. - 26 zvezek: S. Storkel in njegova bratstva življenje, 14 Din, vez 22 Din. - 27 zvezek: Pregelj, Otoci solca, 24 Din, vez 32 Din.

Ivan Podlesnik:

Ob dvajsetletnici slovenskega trgoveškega šolstva

Letos bo obhajala ena slovenska organizacija oziroma naprava dvajsetletni jubilej svojega tihega, pa zato zelo uspešnega delovanja. Vseh dvajset let je bilo malo slišati o nji. Njeno delo je podobno tihemu delu slovenske matere. Tiho in navidezno skromno je bilo to delo, toda uspehov in blagoslova polno. Velika bi bila družina, če bi se ob dvajsetletnem jubileju zbrali krog svoje vzgojiteljice vsi, ki so bili deležni njenega pouka. Njen dom je še prav tako skromen, kot je bil ob njenem rojstvu. Prostori so ji postali sicer nekam tesni, toda ona je zadovoljna, ker samo par let rabijo njeni sinovi in hčere pouka od nje, potem pa gredo v slovenski svet.

Tam ob ljubljanski Zvezdi stoji na visoki hiši napis: Državna dvorazredna trgovska šola. Ta, in z njo združena Zadruga šola, bo obhajala letos dvajsetletnico rojstva.

V spomin očeta obeh pišem sledeče vrstice.

Leta 1906., pred velikonočnimi prazniki, me je bil povabil dr. Krek, da naj ga o Veliki noči obiščem pri Sv. Joštu. Povabilu sem se odzval in se odpravil velikonočno nedeljo popoldne tja gori. Tu nama je s Krekom minil dan do pozne noči v razgovoru o pereh vprašanih tistega časa, predvsem pa o gospodarski organizaciji slovenskega ljudstva. Na velikonočni ponedeljek pa, ko sva se odpravljala po daljši poti skozi gozd v Šmartno pri Kranju, kjer je dr. Krek imel na političnem shodu govoriti, pa mi je razvil cel načrt bodočega dela katoliške stranke. SLS namreč tedaj še ni bilo, a voz katoliške stranke se je prav tisto leto začeljen pomikati navzgor. Dr. Krek je imel napravljen cel načrt za oni čas, ko bo zavzela stranka gospodarsko mesto v dežel. dvorcu. Ta načrt, predvsem gospodarski seveda, je bil velik in lep. Ko sva se o njem pogovarjala, naju je zanesel pogovor zopet na Zadrugo in Gospodarsko zvezo. Dr. Krek je bil oče slovenskega združništva in tedaj predsednik Zadrugne zveze, ki se je tista leta nahajala v vednih krizah. Oba sva se zavedala, da obstoji vzrok mnogih kriz, ki so nadlegovale glavo, t. j. centralo, kot ude, t. j. druge, v tem, ker celo telo ni imelo dovolj strokovno izobraženih moči. Dr. Krek me je bil že prejšnje leto naprosil, da bi ljubljanskim bogoslovcem po par ur na teden predaval knjigovodstvo. Ko sem mu to obljubil, sva šla k tedanjemu vodji bogoslovja ter ga prosila za dovoljenje. Naletela pa sva na nepričakovan in hud odpor. Po dolgem prerekanju med dr. Krekom in vodjo semenišča se je dr. Kreku vendar posrečilo izjavi iz gospoda kanonika dovoljenje za eno uro na teden. Nekaj sva torej le pridobila, dasi malo.

Na Krekov predlog je tudi Slov. kršč. soc. zveza vpeljala v Ljubljani pozimi knjigovodski tečaj — prvi tak v Ljubljani — ki se je nekaj let potem vsako zimo ponavljal. Tudi v Slov. kršč. soc. zvezi včlanjena društva po deželi so prosila bolj in bolj za predavanja o pomenu knjigovodstva. Blaž Potočnikova čitalnica v Št. Vidu nad Ljubljano je vpeljala po ljubljanskem vzorcu zimski tečaj. Društva so ustanavljala v svojem delokrogu »Čebelice« (hranilnice za društvene člane) in dobila za njih vodstvo v koledarčku SKSZ sistematično navodilo in vzorce za enotno knjigovodstvo. Zanimanje za knjigovodstvo je bilo tako živo tedaj, da je celo »Kat. obzornik« priobčil razpravo o namenu in pomenu knjigovodstva. Prevalovalo je tiste čase splošno prepričanje, da brez urejenega in vestno vodenega knjigovodstva ni pravega gospodarstva, zlasti pa ne pri takih gospodarskih ustanovah, ki niso last posameznikov, temveč last splošnosti, n. pr. zadrug.

Dr. Kreku je bilo torej na tem, da pridobimo za zadrug več strokovno naobrazenega naraščaja. Na tistem velikonočnem srehanju po Sv. Joštu je padla prvič beseda o slovenski trgovski šoli, kateri naj bi bil priklonjen vsakoletni zadrugi tečaj. Tisto dopoldne je dejal dr. Krek, da si bo stavil kot eno glavnih svojih nalog v reformirani deželni zbornici to, da se ta misel uresniči. Tako je to svojo misel vzljubil, da se tisto dopoldne ni mogel več ločiti od nje.

V Ljubljani je obstojala tedaj stara, znana Mahrova dvorazredna trgovska šola, katero so smatrali ljubljanski »purgari« za nekaj »refugium peccatorum« ljubljanskih »faliranih študentov«. V resnici pa je bil to prvovrsten zavod s strogo disciplino ter skrbno in sistematično urejenim poukom. Sinovi iz starih in priznanih kranjskih trgovskih hiš so se šolali na nji. Iz Srbije so pošiljali največji trgovci svoje sinove k Mahru v trgovsko šolo. Imela pa je ta šola to napako, da je bila zasebna, brez pravice javnosti, in popolnoma nemška. Profesorji na nji so bili zagrizeni nemški nacionalci.

Poleg te Mahrove šole je vodil tista leta v Ljubljani še neki uradnik Kranjske hranilnice zaseben, nemški trgovski tečaj.

L. 1906 so prišle Uršulinke v Skofjo Loko na misel, da bi priklopile svojim šolam tudi enoletni trgovski tečaj. Dovoljenje za to so potrebovale od naučnega ministrstva, ki je vezalo dovoljenje za zahtevo, da morajo v tečaju poučevati samo za trgovsko šolstvo izprašane učiteljice. Takoj se je nekaj Uršulink z vnešmo lotilo študija za usposobljenostni izpit. Naprosile so me, da sem jih hodil ob počitnicah poučevati knjigovodstvo. Usposobljenostno izkušnjo so napravile pred komisijo v Gradcu. S 1. oktobrom l. 1908 so pričele s tečajem, katerega so vodile do po vojni vsako leto. Omeniti je treba, da so bile te Uršulinke prve v Sloveniji, ki so položile usposobljenostni izpit za trgovske šole.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, ki je bilo tedaj še mlado, je razvijalo največ organizatorično delavnost. Izdajalo je že svoje glasilo, si urejalo knjižnico, izdajalo svoj koledar in se pečalo z mislijo začeti izdajati strokovne publikacije. To misel je poznejša leta tudi uresničila s tem, da je izdalo več strokovnih knjig. Istega leta so vpeljali tudi na ženskem liceju v Ljubljani trgovski tečaj.

Pozimi leta 1906 (ko se je ustanovil v Ljubljani prvi telovadni odsek, seme pozneje orlovske organizacije) se je vršil zopet knjigovodski tečaj pri Slov. kršč. soc. zvezi v Ljubljani. Tudi pri podeželskih društvih so se prirejale predavanja o pomenu knjigovodstva za gospodarstvo.

Spomladi l. 1907 so se vršile volitve v državni zbor. Dr. Krek je moral na Dunaj. Takoj, ko je prišel na Dunaj, je oživela med nama misel o slovenski trgovski šoli, misel, porojena leto poprej pri Sv. Joštu. O tem predmetu mi je pisal Krek večkrat. Z neko njemu nenavadno ljubosumnostjo je gojil to misel in kar je zanj posebno značilno, sam koval vse načrte, vse potrebno študiral in pripravljal.

Dne 20. avgusta 1907 mi je pisal iz Prtoviča tako-le:

— Dragec, za spisano »Knjigovodstvo« srčna hvala. Malo reklame, pa pojde, tem bolj, ker upam, da se nam posreči ustanoviti trgovsko šolo.

Rad bi, da bi napravili izpit za trgovskega profesorja. Moj načrt, ki Vam ga tu povem, je za zdaj za Vas: Upam, da se bo dala ustanoviti dveletna trgovska šola v zvezi z gimnazijo. Z njo naj bi bil zvezan tudi nedeljski kurz in pa kurz za ženske.

Literaturo sem povedal R... V dotičnih knjigah imate tudi natančen načrt, kaj zahteva vlada pri izpitu za trgovske profesorje. Rabili bi tri poleg gimnazijskih, ki bi oskrbeli pouk v jezikih, geografiji itd. Proučite in sestavite mi na podlagi načrtov praktični načrt za naša.

Sola bi se mogla začeti pač šele 1908. Do takrat izdelata dva naša eksportno akademijo; eden bi prišel k nam; tako vsaj upam. Tretjega še nimam, kaj ko bi Z... tudi ti stroki se posvetil.

Vse je zdaj seveda še ideja, a pri vladi imam že precej trdno stopnjo, da dobimo subvencije, kar nas stanejo profesorji. Iz tega pa tudi vidite, kako prav bi bilo, ko bi že imeli Vas v naši delegaciji. Zdaj sem sam »komercialni svetnik« — poleg Povšeta seveda.

Na Jesenice pridem šele ob dveh — — — Kmalu nato se je vršil na Jesenicah ob priliki otvoritve ondotnega delavskega doma letni občni zbor Slov. kršč. soc. zveze. Tam sva našla priliko, da sva o trgovski šoli več govorila in se poglabila v načrt.

Dne 16. oktobra 1907 mi je pisal z Dunaja: — Dragec, trgovske šole l. tečaj se — upam — otvori prihodnje leto. Dr. Sušteršič je popolnoma mojih misli. Prosim Vas, učite se za izpit. Več ustno. —

Dva dni pozneje, dne 18. oktobra 1907 pa mi poroča:

— Dragi, ko pridem domov se pomeniva. Pa pravzaprav sem že na Jesenicah vse povedal. Sola bo deželna in nastavljal bomo mi. —

Dr. Krek je delal neumorno za uresničenje lepe ideje. Končni načrt je bil sledeči: Dveletna deželna trgovska šola, kateri naj bi bil pridružen vsakoletni šestmesečni zadrugi tečaj. Podrobnosti tega načrta je izdelal dr. Krek sam. Pripravil je statut, predlog in zakonski načrt pa deželni zbor.

Spomladi l. 1908 so se vršile tiste volitve v deželni zbor, po katerih je zavzela SLS vodilno mesto v deželni zbornici, katero je ohranila do prevrata l. 1918. Meseca marca 1908 je bil sklican deželni zbor na kratko zasedanje. V tem zasedanju je dne 29. marca stavil dr. Krek nujni predlog, da se ustanovi deželna dvorazredna trgovska šola, kateri naj se priklonijo vsakoletni šestmesečni zadrugi tečaj. Ta njegov predlog so podpisale vse tri stranke (SLS,

Triumfiraj!

Lepa polt je za triumf uspeha več vredna, kot vse druge lastnosti, ki jih zamorejo imeti ženske. Z Elida Favorit milom je sedaj njihova nežna polt zasigurana. Velik priročen kos, lepo zaviti, čudovito skozi in skozi parfimirano, prijetno in osvežujoče.

ELIDA Favorit MILO

liberalci in Nemci). Dr. Krek je svoj predlog utemeljil, na kar sta govorila od liberalcev poslanec Leparčič, ki je povdarjal, da se pri vsem tem ne sme pozabiti na željo po ustanovitvi višje trgovske šole. Dr. Eger od veleposredstva pa je predložil željo, da bi deželni zbor s štipendijami podpiral one sinove kočevskih Nemcev, ki študirajo pri Mahru. — Dr. Krekov predlog je bil nato soglasno sprejet.

Pri tem je treba omeniti, da je bil že dne 17. julija l. 1901 v deželni zbornici stavljen predlog za ustanovitev višje trgovske šole. Toda ta šola naj bi bila utrakvistična. Predlog je počival v mizi deželnega odbornika, kot je končal tam poleg mnogih drugih predlogov tudi svoččasno stavljeni predlog poslanca Ivana Hribarja za ustanovitev Deželne hipotekarne banke. V času nemško-liberalnega gospodovanja v deželi je bilo pač tako, da so se stavlili mnogi predlogi, toda, ko bi morale postati besede meso, so odpovedale moči.

»Slovenec« je dne 1. aprila 1908 pozdravil sklep deželnega odbora, da se ustanovi slovenska trgovska šola, z uvodnikom »Slovenska trgovska šola«, v katerem je objasnjen njen namen in pomen. Koliko je bilo dr. Kreku na tem, da se čimprej njegov predlog realizira, priča naslednje pismo, katero mi je bil pisal dne 22. maja l. 1908 z Dunaja:

— Vse v redu. Samo glede na trgovsko šolo — zaostaja akcija. Jaz mislim: vsaj z novembrom! —

Poleti l. 1908 je prišla stvar v hitrejši tek. Dne 8. avgusta 1908 je prinesel »Slovenec« uvodnik »Zadruga šola«, v katerem smo javnosti že povedali cel načrt ureditve in priklon

pitve zadrugne šole »k snuči se slovenski dvorazredni trgovski šoli«. Povedali smo tudi, da »ako se priklopi nameravani slovenski trgovski šoli v Ljubljani zadruga šola, potem bo to prva taka šola v Avstriji«. V Nemčiji je Državna zveza nemških kmetijskih zadrug vpeljala take tečaje v Darmstadtu. Dosegla je zelo lepe uspehe.

Jeseni l. 1908 smo pričeli z zadrugo šolo in drugo leto potem se je otvoril prvi letnik dvorazredne trgovske šole. Oboje pod ravnateljstvom gimnazijskega profesorja Bogumila Remca ki je stal celo vrsto let na čelu tega zavoda in ga vodil po potu napredka in lepih uspehov.

Med prvimi mojimi učenci v zadrugi šoli je bil tudi prerano umrl dr. P. Rogulja, poznejši voditelj mladega hrvatskega katoliškega gibanja. Sploh pa so bili učenci prvih let teh zadrugnih tečajev zelo mešovito zbrani z ozirom na njih predizobrazbo. Poleg akademika in kaplana iz Dalmacije je sedel v šolskih klopih organist, pa tudi fant, ki je dovršil le domačo ljudsko šolo. Vse je pripeljalo v šolo ljubezen do stvari, zato je bilo delo z njimi lahko. Večkrat so nam ob predavanju o zadrugi šoli ušle misli na pota pogzije in tudi navidezno mrtve linije in številke knjigovodstva so nas često zanesle na pota filozofije.

Lepo delo je bilo to! Viharji — ti zvesti spremljevalci našega življenja — so me zanesli pozneje sicer drugam, toda spomini se mi še večkrat vračajo nazaj v tista leta lepega dela, ko je vse, kar in kjerkoli se je delalo, imelo izvor samo v ljubezni do stvari. Po vzoru nje — dr. Jan Ev. Kreka — ki je bil utelešen ljubezen do ljudstva in domovine!

Marjanca

Bil je maj...

Mimo upajočih dreves ob cesti se je pomikal črn voz, za njim se je peljal star duhovnik in molil. V prahu, ki ga je dvigal plašči se vetrič, je stopalo in jokalo nekaj starih žensk. Po vsej cesti pa je bil mir, celo drevesa so nekako boječe stala ob nje.

Polagoma so pričele padati težke deževne kaplje, kakor da bi nebo plakalo je zahajalo sonce in temni oblaki so snivali nad grobovi...

»Gospod, usmili se žalostnih in trpečih, ki hodimo po zemlji in srečujemo drug drugega, ki se ljubimo med seboj in se razhajamo in ugašamo kakor svetla kresnica v temni noči.«

Marjanca ji je bilo ime...

Hodila je v tretji razred in njen oče in njena mati sta skrbela zanjo in jo ljubila. In kadar so se ob dvanajstih vsuli otroci z velikim truščem iz šole, je ona stekla vsa vesela k svoji domači »gospodični učiteljici«, in ji je pripovedovala in žgoleda vso pot do doma.

Vso mladost je preživela v ljubezni, vsi so jo ljubili in nihče ji ni rekel drugače kot »naša ljuba Marjanca«.

Kadar pa je Marjanca kaj naredila, je povzdignila njena mamica prst in ji z resnim smehljajem na licih rekla: »Marjanca, Mar-

janca, če ne boš pridna, pa bova midva z atejem umrčkala in pustila tebe samo na tem hudobnem svetu.«

In Marjanci se je milo storilo pri srečanju in dve solzici sta ji zaigrali v črnih očesih in objela je svojo dobro mamico in jo poljubila na njene ustnice in tako srečno se je čutila, da bi bila kar rada umrčkala s svojo mamico.

»Mamica, kadar boste umrčkali, morate tudi mene s seboj vzeti.«

In mamica ji je vedno odgovorila: »Če boš pridna.«

Pa se je zgodilo nekega dne, da je zopet Marjanca hodila iz šole s svojo »gospodično učiteljico« in ji je pripovedovala in žgoleda vso pot do doma. A ona se danes ni zmenila zanjo, le žalostno je zrla v daljavo in na ubogo, malo Marjanco. In tudi Marjanca je začela zreti v daljavo in se je bala. Ko pa je prišla domov, je stekla po prstih v sobo. Mamica je ležala v postelji. Hudo, hudo je bila bolna. Svečo je držala v blede roki, z drugo pa je gladila Marjanco po njenih črnih laseh — in je umrčkala...

In čez nekaj dni je zopet hodila s svojo »gospodično učiteljico« in tudi to pot je ona žalostna zrla v daljavo. Marjanca se je bala. Ko sta pa bili v veži, jo je pritisnila na svoje srce in jokala, jokala... »Uboga moja Mar-

janca, nič več ne bo gospodične učiteljice.« V sobi doma pa je ležal njen atej, sam, čisto sam med bledimi svečami...

Tudi on je umrčkal...

In Marjanca je videla, da sta jo njen atej in njena mamica pustila samo na tem hudobnem svetu. Pa sta se ji rodili dve svetli solzici v črnih očesih in sama je sedaj povzdignila svoj mali prstek in z resno smehljajočim licem rekla: »Marjanca, Marjanca, zakaj pa nisi bila bolj pridna? In vrgla se je na mrtvega ateja in ga poljubila s svojimi rdečimi, drhtečimi ustnicami, v črnih očesih se je pa porodilo za prvima dvema solzicama še mnogo, mnogo solzic in vse so poljubljale blede lice mrtvega ateja...

Ob straneh so pa gorele blede sveče in vonj cvetic je poljubljaj mrtvega ateja in blede goreče sveče in »našo ubogo, malo, žalostno Marjanco«...

Marjanca ni imela ne ateja, ne mamice, bila je sama, čisto sama. Poleg njih pa je stanovala blaga stara gospa in ona jo je imela rada kakor svojo mamico. Še vedno je hodila Marjanca v šolo, a sedaj ni bilo več »gospodične učiteljice«, sedaj je bila samo še dobra stara gospa, — njena druga mamica, in ko je prišla domov, je jokala, jokala po mamici, po ateju.

Petnajst let je že bila stara in pred veliko nočjo je vedno hodila šest petkov in na

Praga se preorijentira?

v Dunaj, 11. maja. (Tel. »Slov.«) V dunajskih českých krogih se govori, da bo češko-slovaški zunanji minister dr. Beneš prihodnji četrti potoval v Berlin, da se tam sestane z nemškimi zunanjim ministrom dr. Stresemannom. Dr. Beneš je v Parizu zastopal svoj načrt o gospodarskem zblizanju držav na ozemlju bivše avstroogrške monarhije in dobil nasvet, da naj se obrne na Berlin. V Londonu je dobil sličen nasvet z dostavkom, da je zblizanje med Češkoslovaško in Madjarsko sploh predpogoj za boljše odnose med srednje-evropskimi državami. Ni še gotovo, ali hoče dr. Beneš v Berlinu samo poskušati, da pridobi od dr. Stresemanna pristanek za svoj

načrt o donavski federaciji, ker je praško znanje ministrstvo dosedaj vedno zastopalo stališče, da mora biti Nemčija radi svoje gospodarske premoči izključena iz donavske federacije, ali pa on danes že smatra, da njegovi načrti brez udeležbe Nemčije niti v Budimpešti niti na Dunaju ne morejo najmanj upati na uspeh. Ker je v Češkoslovaški radi zdravstvenega stanja ministrskega predsednika Švehle pričakovati temeljite izpremembe v kabinetu, se ne more računati niti se tem, ali bo mogel dr. Beneš merodajno vplivati na novo orijentacijo praške politike, ker se čuje iz istega češko-slovaškega vira, da stremlje dr. Beneš po poslanškim mestu v Londonu.

Za ožje zveze s Češkoslovaško

v Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Danes je imel sejo skupščinski odbor za ožje zveze s Češkoslovaško. Na seji sta podala strokovno mnenje minister Stanković in zastopnik notranjega ministra. Razpravljali so o izvozu agrarnih produktov in o medsebojnem železniškem in paroplovnem prometu. Spored češko-slovaškega sprejema je sledeč: Odposlanci češko-slovaškega parlamenta se pripeljejo v Jugoslavijo preko Subotice 21. maja v Belgrad. 21. in 22. maja se vrši skupna konferenca jugoslovansko-češke parlamentarne komisije v Belgradu. Pri teh konferencah bodo sodelovali tudi zastopniki naše vlade. Glavni predmet bo posvetovanje o novi trgovinski pogodbi, načrt za ožje kulturne in gospodarske zveze med obema državama. Iz Belgrada

se odpeljejo Čehoslovaki in naši delegati v Bosno, kjer se bodo en dan mudili v Sarajevu in Mostarju. V Dubrovniku se bo konferenca nadaljevala 26. jutraj. 27. potujeta obe delegaciji v Cavtat. 28. maja pa v Kotor in na Cetinje. 29. jutraj odpotujeta iz Dubrovnik na Sušak. Na potu si bodo ogledali Korčulo, Split, Šibenik in Sušak, kamor prispeljo 30. maja. Iz Sušaka se odpeljejo z brzovlakom v Zagreb, odtam pa v Prago. Od vsakega parlamenta je v delegaciji 18 poslancev. Jugoslovanski klub zastopata poslanca Strein in Zebot.

v Praga, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Dne 19. t. m. odide češko-slovaška parlamentarna delegacija pod vodstvom poslanca Uhliřa v Jugoslavijo, kjer bo posetila Belgrad, Sarajevo, Mostar in Dubrovnik. V tej delegaciji bo med drugimi tudi dr. Kramar in en nemški poslanec.

Spor na vzhodu vedno hujši

v Ženeva, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Vlada v Nankingu je poslala glavnemu tajništvu Društva narodov brzojavko, v kateri prosi, da se spričo brutalne kržitve teritorialne nedotakljivosti in politične neodvisnosti Kitajske po Japonski skliče Svet Društva narodov in zahteva, da se japonske čete takoj umaknejo iz Šantunga in sovražnosti ustavijo. Kitajska nacionalna vlada je v zavesti svoje pravice pripravljena k vsaki mednarodni ali razsodišni preiskavi. — Ta apel na Svet Društva narodov, katerega je podpisal Tanjenkaj, očitno biviši zunanji minister južne vlade, po pravilih Društva narodov nima nobenih pravnih učinkov, ker prihaja od vlade, ki ni članica Društva narodov. Apel se more povzestovati šele potem, če se pridruži predlogu za sklicanje Sveta Društva narodov kaka vlada, ki je članica Društva narodov, morda celo

japonska vlada. — »Chicago Tribune« poroča iz Pekinga, da vlada na vsej fronti med četmi narodne vlade in Cangelinovi oddelki premirje in da se severne čete nezadovoljavane zbirajo v prostoru 60 km južno od Tiencina do Paotingfua. V večerajšnjih bojih v Cinanfuju je bilo ubitih 19 Japoncev, 117 pa ranjenih. — »Daily Telegraph« pa poroča iz Pekinga, da je Japonska pozvala vlado v Peking, da se prizna japonska zahteva po razširjenju 7 km interesnega ozemlja. Čuje se, da je Amerika proti temu ugovarjala, dočim druge vlade zavzemajo k temu prijazno stališče. Kakor poroča Reuter, so Japonci večeraj v Cinanfuju porušili južni in zahodni del mestnega obzidja in ostanek kitajskih čet prisilili k udaji ter ga razorožili. Japonci so zasedli tudi most čez Rumeno reko 9 km od Cinanfuja.

Karol - ubežni kralj

v London, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Rumunski princ Karol, ki mora do ponedeljka zapustiti Anglijo, se je prehladil in leži sedaj v postelji. Njegovo zdravstveno stanje pa se je menda zboljšalo. Njegov zdravnik je odklonil vsako izjavo o tem, ali je princ sposoben za potovanje.

Princ Karol je prosil italijansko vlado za dovoljenje, da sme bivati na italijanski Rivieri, ker je zvedel, da bi tudi belgijski vladi bilo nezaželeno njegovo bivanje v Belgiji. Izjavil je formalno, da ne namerava delati rumunski vladi težav in da odkrito graja postopanje rumunske narodnokrmetske stranke. Princ se vzdržuje vsake izjave. Zdravnik ga obišče dvakrat na dan.

Iz Budimpešte se poroča, da so v komitatu Bihar po kongresu narodnokrmetske stranke nastali nemiri, ker so kmetje na povratku poskušali v posameznih vaseh pregnati župane, ki pripadajo liberalni stranki, kar se jim je v več slučajih tudi posrečilo. Ko so došla orožniška ojačenja, je bil mir zopet vzpostavljen.

Albanska vlada odstopila

v Tirana, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Uradno se poroča, da je vlada radi nesporazumljenja, ki je nastalo v ministrskem svetu, podala demisijo, da pa ji je bilo do sestave novega kabineta poverjeno nadaljnje vodstvo ministrskih poslov.

Madjarska justica

v Budimpešta, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Socijalistični delavci Josip Peč, Josip Magyar in Josip Kovač, ki so bili obtoženi, da so v času, ko je bil Pečuh zaseden po Jugoslaviji, opravljali javne posle, in ki so bili v prvi instanci obsojeni na 12, 12 in 7 let ječe, so bili pri višjem sodnem dvoru vlad priznava obsojeni na 15, 15 in 10 let ječe.

Madjarsko višje sodišče je kot prizivno sodišče v polnem obsegu potrdilo tudi razsodbo prvega sodišča v zadevi proti komunistu Soltanu Szanto in tovarišem. Szanto je bil obsojen na 8 in pol leta ječe, trije njegovi tovariši na 4 leta ječe, ostali pa na zapor. Komunisti so bili obtoženi, da so na povelje Moskve pripravljali komunistično vstajo na Madjarskem.

'Italiji' ne gre po sreči

v Oslo, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Glasom brezzične brzojavke iz Kingsbaya je »Italija« danes jutraj ob 7 startala na severni pol.

General Nobile hoče pri tem najprej ugotoviti geografske obrise Zemlje Nikolaja II. in doznati, ali so v bližini še drugi otoki. Zrakoplov je opremljen z vsemi pripomočki za vmesno pristajanje — ima polne tanke za čim večji akcijski radij, da bi mogel poleteti naravnost preko severnega pola. V to svrhu je vzel s seboj tudi zastave in prapčev križ. — Zadnji brzojav: »Italija« je radi slabega vremena morala prekiniti polet na severni pol ter se je ob 16.10 zopet vrnila v Kingsbay.

Vatikanski dogodki

v Milan, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Današnja papeževa enciklika o spokornosti napram Kristusu ima naslov: »Miserendissimus redemptor Jesus«. Papež je danes sprejel kolegij kardinalov, ki so mu najpriščneje častili k današnjemu godu. Papež je danes sprejel v privatni avdienci tudi kardinala Frühwirtha, tajnika rimske cerkve.

Mussolini se je enkrat udal

v Milan, 11. maja. (Tel. »Slov.«) V smislu dogovora pripravljalne razorožitvene konference v Ženevi glede čim boljšega razlikovanja civilnih in vojaških letal je Mussolini odredil kot minister za zrakoplovstvo, da se razveljavi zakon, po katerem morajo biti italijanska civilna letala zgrajena tako, da se čimprej morejo spremeniti v vojaška letala.

Mala antanta zboruje 15. junija

v Bukarešt, 11. maja. (Tel. »Slov.«) Konferenca male antante bo s pristankom praške in belgrajske vlade dne 15. junija v Bukarešti. Rumunski zunanji minister Titulescu, ki se sedaj še nahaja na oddihu v San Remu, se bo konference osebno udeležil.

Preiskava v ljublj. gledališču

v Belgrad, 11. maja. (Tel. »Slov.«) O aferi ljubljanskega narodnega gledališča v prosvetnem ministrstvu se ni končnoveljavno sklenjeno. Dosedanji intendant ing. Kregar je skušal doseči pri prosvetnem ministrstvu, da se njegova ostavka ne sprejme. Radi tega je prosvetni minister odredil, da se uvede stroga preiskava pri ljubljanskem gledališču. V ta namen je določil Bach od zagrebškega gledališča, da pregleda poslovanje, zlasti materialni položaj. Šele po tej preiskavi se bo izdal končnoveljavni sklep glede novega intendanta.

Proračun ljubljanske občine odoben. Fi. nancno ministrstvo je odobrilo proračun ljubljanske občine.

I. Dolenc:

Profesorji in učni neuspehi

Vprašanje učnih in vzgojnih neuspehov na srednjih šolah še vedno ni prišlo z dnevnega reda. To je zdrav pojav. Vsi čutimo, da je naša narodna bodočnost bistveno odvisna od tega, kako se bo pripravila mladina, ki sedaj dorašča na srednjih šolah za to, da bo pozneje prevzela važne postojanke v našem javnem in zasebnem življenju.

V »Slovenec« z dne 10. maja je dr. M. B. pri tej »pravdi« zelo pravilno opozoril na en vzrok neuspehov, da je namreč dijaški material, ki prihaja na srednje šole, neprečiščen in neizbran. Lotil pa se je tudi vprašanja, ali ni neizbran tudi učiteljski material in v koliko so učitelji sami krivi neuspehov.

Prav je, da se stvar premotriva tudi s te strani — deloma se je to v naši javnosti itak že storilo. Dobro znamenje je tudi to, da so profesorji po večini vzeli članek — izvzemši en sam pasus — z zadovoljstvom v vednost. Naj se torej osvetli vprašanje neuspehov še od te strani! Pravijo, da je znamenje dobrega učitelja to, da išče vzroke neuspehov predvsem pri samem sebi. V tem oziru gre torej gospodu dr. M. B. vse priznanje.

Samo po sebi umevno je eno: da ga ni stanu pod solncem in ga žal tudi ne bo, v katerem bi bili vsi njegovi zastopniki na višku svojega zvanja. To ne velja niti za ročne delavce niti za duševne; samih idealnih zastopnikov ne najdete ne med sodniki ne med zdravniki ne med ministri ne med kralji in ne med papeži — pa seveda tudi ne med profesorji. Tu nič ne pomaga želja, ki se tolikokrat sliši: da bi v nekaterih stanovitih ne smelo biti ljudi z velikimi slabostmi. Bistvena lastnost vsega na svetu je večja ali manjša nepopolnost.

Važnejše je vprašanje: ali je med profesorji odstotek slabih zastopnikov svojega stanu večji nego med drugimi stanovitimi? Ali je res, kar baje pravi splošno mnenje, »da gre za profesorja le tisti, ki ve, da nikjer drugje ne bo uspel? To je pasus, ki je napravil precej mučen vtis.

Malo nerodno je baš za profesorja, odgovorjati na take trditve, ker pač nikdo ni sodnik v lastni stvari. A kakor je trditve sicer splošna in omiljena z vprašanjem, ali ni v tem mnenju vsaj nekaj resnice, se mi vendar ne zdi umestno, da bi profesorji to sprejeli kar molče. Sicer bi bil to tudi odgovor svoje vrste — »nič odgovora je tudi odgovor« — ki bi bil pa upravičen le, če bi se sponirala pri pisec kakršnakoli namera žalitve, kar pa absolutno ni bilo. Smatram za nesporo, da je pisca vodila le želja, da bi vprašanje neuspehov pojasnil kar mogoče odkrito. Pri tem se ne spuščam v razmotrivanje o vprašanju, ali ni tisti pasus v njegovem spisu nekoliko nesrečno stiliziran — demokracija je diskusija in čim odkriteje pove kdo svoje mnenje, tem več zaslug ima za diskusijo. Komur je do tega, da diskusija res vodi do uspeha, ima vedno rajši tistega, ki o stvari resno debatira, četudi včasih reče malo preveč, nego tistega, ki se sploh ne izjavi. A duša dejanja je namen. Naj sledi torej odkritim besedam tudi odkrit odgovor!

Ni zasluga sedanje generacije profesorjev, če lahko trdimo, da zgodovina slovenske kulture glasno protestira proti »splošnemu mnenju«, da bi se v profesorskem stanu zbirali predvsem manj vredni zastopniki slovenske inteligence. V zgodovini slovenske kulture pač ni poleg duhovščine noben stan tako častno zastopan kakor profesorski. Vzemite v roko slovensko zgodovino: nepregledna vrsta organizatorjev slovstvenega dela, leposlovcev in znanstvenikov iz profesorskega stanu! Brez Čopa — ki je bil profesor, dokler ni prišel v licejsko knjižnico — bi ne bilo Prešerna; kaj pomenja Stritar za slov. slovstvo, tega tudi lajku ni treba praviti; za Stritarjem so urejali »Ljubljanski Zvon« profesorji Levec, Bežek in Funtek; po svojih študijah in deloma tudi po izvrševanju poklica spada med profesorje tudi Oton Zupančič; za profesuro sta se nekaj časa pripravljala Jurčič in Cankar; vzemite naše zgodovinarje (Stare, Vrhovec), geografe (Rutar), prirodoslovce (Erjavce), slovničarje (Janežič), pripravednike (Trdina) itd. — povsod se prepričate, kako bistveno so pripomogli k slov. kulturi profesorji. To je bila sicer njih dolžnost, saj so po svojem študiju predvsem vzgojeni za znanstveno delo. Lahko pa rečemo, da so to dolžnost tudi res vršili v taki meri, da se pač ono »splošno mnenje« ne bo dalo vzdrževati.

O sedanjosti ne bomo govorili; kdor pozna naše slovstveno in društveno življenje, ve, da profesorji niso med zadnjimi — tako, da bi skoro rekli: če se kak narod nima vzroka pritoževati nad svojimi profesorji, potem velja to za Slovence.

Toda za to javno delo izven mej poklica slednjič ne gre; morebiti so profesorji dobri kulturni delavci, a slabi učitelji. Proti temu bi navedel to, kar je rekel minister Hadžič v minuli zimi — dneva in prilike ne vem več, »Slovenec« je prinesel njegovo izjavo — da so menda v mornariški ali neki drugi vojaški šoli najboljši gojenci Slovenci, radi tega, ker je slovenska srednja šola v naši državi najboljša. Ob priliki, ko nameravamo preračunavati profesorske grehe, naj bo dovoljeno opozoriti tudi na to spričevalo naših srednjih šol.

A sedaj h grehom! Ali res gredo na filozofsko fakulteto najnesposobnejši abiturienti?

Daleč sem od tega, da bi šolska izpričevala smatral za kako edino veljavno merilo, po katerem se presoja usposobljenost dijakova za uspeh v bodočem poklicu, a dvojbo pač držalo: prvič da tisti, ki dobro uspeva na srednji šoli, v normalnih razmerah uspeva tudi na visoki šoli, pa naj se posveti katerikoli stroki, in drugič, da že leta in desetletja gredo dobri gimnazijci razmeroma v večjem številu na filozofsko fakulteto nego na katerekoli drugo — vsaj izmed svetnih fakultet — kajti v bogoslovje je slo pri nas vedno tudi lepo število odličnikov. Nikake tozadevne statistike nimam sicer pri rokah, a ne bojim se preveč, da bi me statistika desavurala, če bi jo n. pr. naša univerza objavila. Vsekakor se mi zdi trditev povsem nevzdržljiva, da bi material, iz katerega se dopolnjuje profesorski stan, zaostajal za naraščanjem drugih stanov.

Kako pa je potem mogoče, da se čuje toliko več zabavljanja nad profesorji nego nad drugimi stanovitimi? Ozmimo se na nekatere vzroke!

Predvsem je profesor kritiki bodoče inteligence tako izpostavljen kakor razen gledaliških igravcev morda noben stan na svetu. To pa je znano, da ima mladina čudovito bistre oči, da izsledijo vsako napako na učitelju in da ga v celoti čudovito pravilno presoja. Marsikdo, ki ga sedaj pozna tako rekoč vsa Ljubljana kot slabega profesorja, bi lahko s častjo sedel v kakem uradu, kjer bi se njegove pomanjkljivosti ne opazile tako silno. Koliko posamezni stanovitni ustrezajo svoji nalogi, bi se dalo uspešno primerjati le tedaj, če bi bili vsi v enaki meri izpostavljeni javni kritiki. Tako pa se z učiteljskim stanom najlažje tozadevno primerjajo duhovniki — in res, tudi po teh marsikje krepko udriha javna graja. In vendar rečem brez pridržka, da nisem v nobenem stanu videl toliko vzornih ljudi — kolikor je pač človek »vzorenc« — kakor med duhovniki. Seveda se nad to strogo kritiko ne smeta pritoževati ne učitelj in ne duhovnik. Kajti kdor hoče kakorkoli učiti, mora biti zadovoljen s tem, da ga ljudje malo strožje presoja.

Druga razloga, zakaj se čuje toliko pritožb nad profesorji pa ne povem rad, in sicer radi tega ne, ker bodo mnogi to težko verjeli. Ta razlog je namreč ta, da je profesorski stan težak in da se človeku kljub prizadevanju marsikaj ne posreči tako, kakor bi želel. Sama znanstvena temeljitost človeku menda v nobenem stanu ne pomaga tako malo kakor v učiteljskem stanu. Ljudje, ki so res strokovnjaki, se dostikrat ne morejo v šoli uveljaviti; že nižjegimnazijec se jim smeje. Človek bi namreč poleg znanstvenika moral biti tudi umetnik — kajti vzgoja je umetnost. In če nisi vsaj v neki meri oboje, ti bo hudo v šoli, hudo tebi in vsem, s katerimi boš imel opraviti — ali bo pa hudo samo tebi, za učence bo pa haló, ko boš stopil v razred!

Ali si si kdaj zastavil vprašanje, kje je vzrok, da je profesorska raztresenost znana po vsej Evropi? Mislim, da boš težko našel drug razlog nego ta, da pride to od preveč intenzivnega poglabljanja v znanost, morebiti tudi od prenapornega dela v šoli in od vseh sitnosti, ki so s šolo rade združene. Kajti Nemec pravi: Die Lehrer essen ein saures Brot. In zakaj je nervoznost profesorjeva tudi znana? In zakaj jim sedaj država priznava krajšo službeno dobo nego drugim državnim uslužbencem? Težko bo na to drugače odgovoriti nego s tem, da zahteva ta stan izreden napor človeških sil. Pregovor: Quem dii odere, magistrum fecere (Kogar bogovi sovražijo, tega napravijo za učitelja) pač ni — od večeraj!

Naj se mi oprost, da sem to navedel — a drugače je pač res težko razložiti to dejstvo, da je kljub v splošnem dobremu naraščanju vendar tudi v profesorskem stanu marsikaj nad čemer se starši in dijaki opravičeno pritožujejo.

Da pa učnih neuspehov niso zakrivali v večji meri profesorji, sklepam iz tega, da so učni neuspehi na vseh ljubljanskih državnih srednjih šolah čudovito slični in da so učni neuspehi na deških meščanskih šolah, kjer poučujejo najboljši učitelji, deloma še slabši nego na gimnazijah in na realki v Ljubljani.

Ali bo vedno veljal pregovor: Quem dii odere...? Poznam jih dosti, ki ga niso nikdar priznavali in ga tudi sedaj ne priznavajo. V splošnem se bo lahko reklo, da bo ta pregovor tem manj veljaven, čim več bodo profesorji sami, pa tudi država storili za izpopolnjevanje učiteljske znanstvene in pedagoške izobrazbe, bolje rečeno: pedagoške in znanstvene izobrazbe. O tem samo kratko! Ali ni bilo neizvedljivo, da bi bila v Ljubljani kot sedežu univerze ena srednja šola nekaka »vadnica«, kjer bi lahko hospitalirali ob določenih urah profesorski kandidati in kjer bi morali tudi za poskušnjo nastopati? Ker je pa holo semper tiro (človek vedno novinec), bi bilo treba z dopusti in s štipendijami omogočiti tudi starejšim profesorjem poučna potovanja v inozemstvo. Prof. »ska organizacija naj bi včasih priredila tudi kako predavanje o pedagogiki in didaktiki. Seveda je pa to danes težko mogoče, ko mora profesorska organizacija porabiti skoro vso svojo moč za to, da izterja od države njene dolgove in da — navadno brezuspešno — skuša preprečiti, da bi država na poslabšanje življenjskih razmer odgovarjala z — znižanjem prejemkov, oz. z zviševanjem učne obveznosti.

Lepi zobje so najdragocenejši dar, ki ga je poklonila narava, toda ta dar je treba skrbno negovati. Kdor vsak dan vporablja ODOL, neguje najbolj svoje zobe in usta.

1 steklen. Din 22⁻, velika steklen. Din 35⁻, dvojna steklen. Din 65⁻.

ODOL se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in zadevnih trgovinah.

Celje

† Lina dr. Hrašovec. V četrtek, dne 10. t. m. popoldne ob 5. uri je umrla v Celju gospa Lina dr. Hrašovec roj. Petriček, soproga znanega celjskega odvetnika in celjskega prvega slovenskega župana. Pogreb se vrši danes ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Savinjsko nabrežje 3, na celjsko okoliško pokopališče.

† Mestni magistrat celjski ponovno opozarja na svoječasni razglas, glasom katerega je v mestnem okolišu strogo prepovedano ogradičiti ceste in pota z bodečo žico. Tudi že obstoječe je treba takoj odstraniti. Pravtako se ne sme namestiti bodeče žice na zunanji strani zidov, plotov in železnih ograj pod 2 metra 50 cm. Kjer je žica nameščena, jo je odstraniti do 20. t. m. Po tem dnevu bo mestni magistrat prestopke v tej stvari strogo kaznoval.

† Tišek se je ujel. V četrtek dopoldne je prišel k celjskemu urarju in zlatarju g. A. Lečniku okoli 35 let stari možki in mu ponudil na prodaj razno zlato in srebrno robo. Gosp. Lečniku se je zdel mož sumljiv, tembolj ker je dobil pred kratkim iz Rogatca od urarja Josipa Mačka karto z obvestilom, da mu je bilo več urarske robe pokradene. Tudi se je g. Lečniku zdelo sumljivo, kako bi prišel v posest neznanega moža zlat gumb, ki ga je g. Lečnik poznal, ker ga je pred 3 leti on prodal. Poklical je telefonično policijo. Neznavec je zaslutil, da govori g. Lečnik s policijo, in jo je popihaval iz trgovine. Gospod Lečnik je seveda skočil takoj za njim in na glavnem trgu se je pričel živahen lov za sumljivim možkarjem. Prvi ga je zagrabil organist gosp. Bervar. Ko so priskočili še drugi, so neznanca odgnali na policijo. Na policiji so takoj dognali, da gre za prav zanimivega tiška, ki ga oblasti že dobro poznajo. Mož je namreč priznal, da se piše Jernej Dolinar, rojen leta 1893. v Kaplji vasi, pristojen v St. Pavel pri Preboldu in da se nahaja na pogojnem dopustu iz prisilne delavnice v Novi Gradski, kjer se je pokoril že od leta 1925. V prisilno delavnico je prišel radi ponovnih tatvin. Pogojni dopust je porabil v to, da se je potikal po Hrvaškem in nazadnje po mariborski oblasti, kjer je stopal k raznim urarjem v službo. Tako je prišel v Rogatec k urarju Josipu Mačku, kjer je izvršil tatvino. Morda se jih polagoma oglašajo še več, ki jih je Dolinar olajšal za ure in podobne dragocenosti. Vrednost pri njem najdenega blaga znaša namreč več tisoč dinarjev. Izročili so ga v zapore okrožnega sodišča, kjer bodo nadalje pregledali njegovo udejstvovanje na pogojnem dopustu.

† Svinjski sejem, ki se je vršil prošlo sredo v Celju, je bil bogat in na ponudbi in na poprašanju. Dogon je znašal 185 komadov prašičev različne starosti. Prodalo se jih je nekoliko tednov. Cene so bile stalne in so znašale: 6-7 tednov stari prašiči 135-175 Din; 8-10 tednov stari prašiči 200-250 Din; 3 mesece stari prašiči 300-350 Din; 4-5 mesecev stari prašiči 400 do 500 Din; 5-6 mesecev stari prašiči 500-600 Din; 6-7 mesecev stari prašiči 600-700 Din; 8-10 mesecev stari prašiči 800-1000 Din; 12 mesecev stari prašiči pa 1200 Din.

† V prisilno delavnico je bila 9. maja t. l. oddana Angela Tofant iz Bukovčaka, občina Teharje, stanujoča zadnji čas v Tremerjih. Ze večkrat so jo kaznovali radi raznih deliktov, ker pa vse skupaj nič ni pomagalo, je morala kot nepoboljšljiva delomrznica v Begunje.

Darovi za Bolgare

Uprava našega lista je prejela večerj naslednje darove: Farni urad, Mengeš, 420 Din; Andrej Žužek, 100 Din; Duhovniški urad Nova Štifta pri Ribnici, 116 Din; Župnijski urad Kapela-Slatina Radenci, 100 Din; Ivo Jurman, Sv. Jurij Loka pri Zidanem mostu, 80 Din; Vukšinič Davorin, Vel. Nedelja, 25 Din; Gobec Ivan, Gaberje (Celje), 20 Din; Drašler Ivan, Dole (Borovnica), 50 Din; neimenovana, 20 Din; neimenovana 20 Din; neimenovana, 50 Din; Jurij Štimec, Srednja Bistrica, 20 Din; županstvo Poljane nad Škofjo Loko, 30 Din. Prosimo vladno še nadaljnjih darov. Stiska in beda velika!

Sport

Motoklub Ljubljana naznanja, da je dirka prvega hrv. motokluba, ki bi se imela vršiti 13. t. m. v Zagrebu, preložena na 20. t. m.

† S. K. Mladika (v Mladinskem domu na Kodeljevem). Drevi ob 8. uri naj se udeležijo sestanka radi jutrišnje tekme sledeči igralci: Ludvik, Francelj, Koleša, Kristan, Heuffel, Mekina, Samar, Lah, Kobal, Buh, Zagar in Lipovšek. — Kapetan I.

† S. K. Mladika. Danes ob navadni uri obvezen kuluk za prvo in rezervno moštvo. — Jutrišnje tekme: Ob pol 11. uri dopoldne igra I. moštvo z Bežigradom. — Popoldne ob pol 2. uri tekmuje jun. moštvo z Reko. — Ob pol 4. uri gostuje Hermes z rezervno. — Ob 5. uri igra II. moštvo z Zvezdo. — Vse tekme se vršijo na igrišču Mladinskega doma in sicer le ob ugodnem vremenu.

NOGOMETNO PRVENSTVO LJUBLJANSKEGA OKROŽJA.

Izjava SK Ilirije.

Z ozirom na poziv upravnega odbora LNP, da se SK Ilirija in ASK Primorje neglede na dosedanje obvezne sklepe JNS in LNP sporazumeta za prostovoljno odigravanje kvalifikacijske tekme dne 13. t. m., je zavzel odbor SK Ilirije na svoji večerjanski seji sledeče principielno stališče.

Za odbor SK Ilirije so tozadevno merodajni edinoletni legalni sklepi upravnega odbora JNS z dne 8. t. m. kot so navedeni v njegovem dopisu na LNP z dne 8. t. m. št. 1063, ter na teh sklepih osnovani sklepi poslovnega odbora LNP od 9. t. m. Glasom teh sklepov je SK Ilirija izven vsakega dvoma prvak ljubljanskega okrožja LNP za leto 1927-28 in torej nima nikakega vzroka in povoda nastopiti k predlagani novi kvalifikacijski tekmi z ASK Primorjem. — Sicer poudarja odbor SK Ilirije, da je pripravljen brezpogojno podrediti se vsakemu legalnemu sklepu — bodočim kakor dosedanjim — kompetentnih nadrejenih forumov.

Iz ozirov do sportnega občinstva ter da materialno ne bodo prizadeti ljubljanski klubi, pa je SK Ilirija pripravljena odigrati 13. t. m. na svojem igrišču z ASK Primorjem tekmo prijateljskega značaja, katere prebitok bi bil na razpolago ljubljanskim klubom na enak način, kakor je to običajno v prvenstvenih tekmah. Odbor SK Ilirije.

Ljubljanska porota

OBSOJEN UBIJALEC.

Včeraj se je zagovarjal pred ljubljansko poroto 28 letni Stanko Kuralt radi hudodelstva uboja. Senatu je predsedoval višji svetnik dr. Kaiser, volanta sta bila: svetnik Lajovic in sodnik dr. Petelin; zapisnikar avskultant Goslar. Obtožbo je zastopal državni pravdnik Lavrenčak, zagovarjal je dr. Frlan.

Obtožnica očita Kuraltu, da je 15. januarja 1928 »ne sicer z namenom, da ga usmrti, pač pa v drugem sovražnem namenu sunil z nožem Alojza Križaja tako v prsa, da je le-ta na mestu vsled izkrvavljenja umrl.«

Omenjenega dne se je namreč več fantov iz raznih vasi zbralo na tako zvano »prečo« v Svetju, kjer se je oženil domačin Svoljšak. Bil je med njimi tudi obtoženi. Rano v jutro so se fantje v gručah razhajali v razne smeri. Za gručo, ki je odhajala proti Dragi, je sam korakal tudi obtoženi Kuralt, ki je nakrat začel vpiti »aufe«. Fantje spredaj so odgovarjali z istim bojnim klicem ter nato obtoženca počakali. Ta je pa, takoj ko jih je dohitel, pričel kleti in rohneti, skočil proti Križaju in mu z vso močjo zasadil žepni nož v prsa. Križaj se je takoj zgrudil in začel umirati. Še nad umirajočim je obtoženec mahal z nožem, ga tresel za suknjico in vpil nad njim: »Prmjej... ali boš zagrel ali ne«. V obtožnici se obtoženi Kuralt slika kot zelo bojevit fant, ki se zelo rad prepira in vedno išče, s kom bi se bil in tepel. Sploh da je zahrbtn, potuhnen značaj.

Zaslišanje obtoženca.

Predsednik: Se čutite krivega?
— Gospod predsednik, po svoji vesti se ne morem čutiti krivega.

Predsednik razkazuje in pojasnjuje na steni viseč povečan situacijski načrt mesta, kjer se je zločin zgodil. (Načrt je napravil v preiskovalnem zaporu prejšnji dan oproščeni Selan.)

Obtoženec nato obširno popisuje dogodke tistega večera, prihaja pa pri opisu do popolnoma drugačnih trditve, kakor iste navaja obtožnica, in kakor jih je sam navel v preiskavi. — S kom ste šli domov? — Sam ne vem, kako sem šel. — Kako pa je bilo potem na cešči? — Zaslišal sem vpitje: »Stanko, Stanko, pomagat, pomagat! Stekel sem proti fantom, ki so šli spredaj, kjer sem videl Križaja na fleh. Rekli so, da mu je slabo. Hotel sem iti po vodo, toda Križaj je medtem že izdihnil. Potem šele sem zapazil, da ima na prsih rano. — Kdo ga je pa sunil? — Jaz ne vem. — Ali je kdo vam rekel, da ste ga vi? — Ne, nobeden. Sebe, ko so prišli orožniki, je eden pokazal name in dejal, da sem ga jaz. — Saj ste imeli nož tisti dan. Našli so en krvav nož pod cesto v travi. Ali je bil vaš? — Bil. — Zakaj pa ste to orožnikom tajili? — Ja, nisem se mogel tako spomniti, da sem ga imel tisti dan s seboj.

Okrivljeni dalje navaja, da so ga orožniki silili k priznanju. Rekel je pa pozneje orožnikom, da ima povedati še nekaj, da se je bil namreč spomnil glede noža. — Vi ste rekli orožniku: »Sunil sem ga, pa sam ne vem zakaj?« — Ne, tega nisem rekel. On me je silil, da to rečem. — Vsi orožniki navajajo, da ste to rekli. Vi pa pravite, da niste. To je čudno. — To je res čudno, gospod predsednik.

Obtoženec trdi, da ni on vpil »aufe«, tudi ne ve, kdo bi bil vpil. Trdi dalje, da ga sploh ni bilo poleg, ko se je bil Križaj zgrudil. Prišel je šele tja, ko so ga drugi poklicali.

— Torej je izključeno, da bi ga bili vi sunili? — Nisem ga sunil, gospod predsednik. — Zakaj pa je bil potem vaš nož krvav? — To pa ne vem.

Priče.

Kot glavna priča nastopi Alojzij Porenta, ki z vso odločnostjo trdi, da je videl, kako je obtoženi sunil z nožem Križaja. Tudi iz izpovedi prič Janeza Križaja, bratrance pokojnega Svoljšaka in Knifca jasno sledi, da je Križaja zabodel obtoženec.

Ob pol dveh je bila razprava prekinjena.

Ob 4. uri popoldne se je razprava nadaljevala. Zaslišanih je bilo še več prič, ki so večinoma vse izpovedale za obtoženca obtežljivo.

Iz izjave zdravnikov o duševnem stanju obtoženca sledi, da je močno dedno obremenjen, k nasilnosti zelo nagnjen, torej duševno manj vreden človek.

Sodni dver je nato stavil porotnikom 1 glavno in 3 dodatna vprašanja.

Na podlagi pravdoreka porotnikov je bil obtoženec obsojen na 4 leta težke ico, noostrene s postom in trdim ležiščem.

Gospodarstvo

Zveza slovenskih zadrug v Ljubliani

Dne 7. maja se je vršil občni zbor Zveze slovenskih zadrug, na katerem je bil zastopan veliki župan po vladnem svetniku g. Mencingerju in 93 zadrug od 145, ki jih ima sedaj Zveza. Iz letnega poročila posnemamo, da je Zveza tudi lani uspešno vršila svojo nalogo. Predvsem je delovala na poglabitev in izpopolnitev poslovanja pri obstoječih zadrugah, pa tudi na ustanavljanje novih zadrug. V ta namen je poleg 61 obligatnih revizij izvršila pri zadrugah po svojih uradnikih 68 obiskov. Še bolj živahen pa je bil pismeni stik z zadrugami in je bil opravljen zapisnik zaključen s številom 5019 napram 3985 v prejšnjem letu. Sodelovala je tudi lani pri prireditvi združne šole in podpirala 8 njenih učencev. Dalje se je udeleževala raznih ustmenih in pismenih anket, ki so jih prirejale razne oblasti radi ureditve raznih obšegospodarskih vprašanj in sestave gospodarskih zakonov. Število pri Zvezi včlanjenih zadrug je naraslo od 133 na 141. Najbolj se razvijajo kreditne in kmetijske produktivne zadruge. Tako so imele kreditne zadruge 210 milijonov Din hranilnih vlog, posojil pa so dale 168 milijonov Din. Mlekarske zadruge so predelale poldrug milijon litrov mleka v vrednosti 3 milijone Din.

Denarno poslovanje Zveze je vsled kulantne potrebe in poglabitve stikov med zadrugami in Zvezo lepo napredovalo. Tako se je dvignil denarni promet od 125 milj. na 141 milj. Din, vloge pa so narasle od 12.2 milj. na 16.4 milj. Din.

Občni zbor je vzel poročilo z zadovoljstvom na znanje in po poročilu nadzorstva, ki je ugotovilo popoln red in pravilnost računskega zaključka, odobril nakup hiše v Pražakovi ulici št. 11 ter podelil načelstvu in nadzorstvu absolutorij. Nato so bili izvoljeni v načelstvo dosednji člani istega predsednik inž. Franc Zupančič, podpredsednik dr. Janko Kersnik, Ivan Pipan, Viljem Tomić in Janko Bukovec, na novo pa Lovro Sušnik iz Škofje Loke in Stanko Lenarčič iz Nove vasi. V nadzorstvo pa so bili izvoljeni dosednji člani istega Arko Ivan, Brezovar Matija, Golja Ivan, Krulje Ernest, Müller Karel, Slanc Franc in Vrhovec St. 4640

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Zveza nabavljajalnih zadrug državnih nameščenec je imela koncem leta 1927, 80 zadrug z 753 deleži napram 99 z 481 deleži koncem 1926. Glavnica znaša 56.95 milj. Din, rezerve 0.1 milj. Din. Zguba do konca 1925 je znašala 4.4 milj. Din; dobiček za 1927 pa znaša 0.5 milj. Din.

BILANCE HRVATSKE LESNE INDUSTRIJE.

Narodna šumska industrija, d. d. Bruto donos se je v poslovnem letu 1926/27 (30. sept.) povečal od 4.7 na 4.8 milj. Din. Odpisi so se zmanjšali od 2.7 na 0.7 milj. Din. Čisti dobiček na kap. 6 milj. Din znaša 42.125 Din napram izgubi 1.446.000 Din za 1925/26. Lani so se povečale investicije kakor tudi dolžniki (od 3.5 na 9.4), upniki znašajo 21 (13.7) milj. Din. V njen koncern spada »Hrvatsko d. d. za promet nekretninah« gozdne parcele, ki izkazuje za 1927 samo 1.324 Din izgube napram 36.611 Din za 1926. Domovinska proizvodnja drva izkazuje za 1926/27 313.708 Din čistega dobička napram 302.266 Din za 1925/26 na kapital 5 milj. Din. Kakor znano ima podjetje večino delnic Narodne šumske.

Binder i Polgar, d. d. za lesno ind. in trg. Zemun-Zagreb, izkazuje za 1927 214.956 Din izgube na kapital 5 milj. Din. D. d. za proizvodnjo hrastovega ekstrakta, Zagreb, je zaključila 1927 z dobičkom 28.362 Din napram izgubi 900.080 Din za 1926 pri kapitalu 3 milj. Din. Lani so se zmanjšale zaloge in upniki kakor tudi upniki. Iz vseh teh podatkov je razvidno, da je hrvatska lesna industrija leto 1927. ugodnejše zaključila kakor 1926.

Gibanje trgovstva in obrtništva. Iz statistike Zbornice za TOI v Ljubljani posnemamo, da je bilo v 1. četrtletju prijavljenih 836 trg. obratov (4. četrtletje 1927 361), odjavljenih pa 305 (334). Največ prijav beležijo: trg. z meš. blagom 77 (78), les 46 (26), sejmarnstvo 17, branjarnstvo 17 (28), dež. pridelki 16 (19); odjav pa: trg. z meš. blagom 48 (54), les 26 (23), branjarnstvo 17, sejmarnstvo 17 (17), dež. pridelki 12 (20). — Obrtnih in industrijskih obratov je bilo prijavljenih 693 (597), od teh na tovarniški način 3 (7), odjavljenih 351 (269), od teh na tovarniški način 4 (4). Največ prijav je bilo: šivilje 109 (95), čevljarji 97 (86), mlinci 72 (23), gostilne 42 (34), mizarji 37, krojači 38 (40), odjav pa: gostilne 48 (29), čevljarji 40 (38), mlinci 33, krojači 30 (20).

Občni zbor gremija trgovcev za Slovenjgradi in Prevalje se vrši 16. maja ob 10 v gostilni Ferda Škofa v Misljinah.

Gibanje industrije. Iz poročila Inspektorata dela za 1927 je razvidno, da je bilo lani osnovanih v državi 800 novih podjetij; največ v naslednjih strokah: prehrana 302, les 83, kovine 79, elektrika 53, tekstilna 44, kamen 39, trgovina 37, obleka 32, koža 32, stroji 17, hoteli 13, grafična 9, kemična itd. Pripominjamo, da so to najrazličnejše — ne samo industrijska podjetja —, ki so prišla pod nadzor omenjene institucije. Povečalo, oz. razširilo je svoj obrat 516 podjetij; od teh elektr. centrala 123, hranila 107, les 73, kamen 40, kemična 27,

kovine 26, tekstilna 24, obleka 20, koža 18, stroji 15. Prenehalo pa je z delom 123 podjetij; od teh: hranila (največ mlinci) 44, les 27, kamen 13, trgovina 10, kovine 7, koža 6, tekstilna 4 itd.

Borza

Dne 11. maja 1928.

DENAR.

Devizni promet je bil danes znaten, zlasti v devizi Praga, katere je bilo zaključeno 700.000 Kč, nadalje v devizah Curih in London. Kakor običajno je bilo privatno blago v devizah Trst in New York. Tečajji so ostali neizpremenjeni razen Trsta in Prage, ki sta popustila.

Devizni tečajji na ljubljanski borzi 11. maja 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 10. V.
Amsterdam	—	2292.52	—	—
Berlin	—	1359.50	—	1359.50
Budimpešta	—	992.50	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	798.—	801.—	799.50	799.50
London	276.94	277.74	277.34	277.34
New York	56.71	56.91	56.81	56.81
Pariz	—	223.63	—	—
Praga	168.04	168.84	168.44	168.46
Trst	298.35	300.35	299.35	299.46

Zagreb. Berlin 1358—1361, Curih 1098.50—1096.50, Dunaj 798—801, London 276.94—277.74, New York 56.71—56.91, Pariz 222.63—224.63, Praga 168.04—168.84, Trst 298.40—300.40.

Belgrad. Budimpešta 991—994, Curih 1098.50—1096.50, Dunaj 798—801, London 276.94—277.74, New York 56.71—56.91, Pariz 222.63—224.63, Praga 168.04—168.84, Trst 298.25—300.25.

Curih. Belgrad 9.1325, Berlin 124.12, Budimpešta 90.60, Bukarešt 3.205, Dunaj 73.02, London 25.325, New York 518.85, Pariz 20.42, Praga 15.8762, Trst 27.335, Sofija 3.745, Varšava 58.10, Madrid 87.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.50875, Kodanj 190.25, London 34.68875, Milan 37.435, New York 710.50, Pariz 27.965, Varšava 79.675. Valute: dolarji 708.25, francoski frank 27.98, lira 37.42.

Praga. Devize: Lira 177.25, Belgrad 59.40, Pariz 132.75, London 164.75, New York 33.75.

Dinar: New York 176, Berlin 7.36, London 277.30.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

V Ljubljani zaključena Ljublj. kred. po 128. Za 7% invest. posoj. in agrare je bila danes slabša tendenca, uvrstila pa se je vojna škoda. Med bančnimi papirji se je uvrstila Praštediona na 817.50—820 ter Ljublj. kred. na 130—132.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 90 den., Celjska 158 den., Ljublj. kreditna zaklj. 128. Praštediona 815 den., Kred. zavod 157—175 den., Vevče 105 d., Kranj. ind. 320 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 d., Šešir 105 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 90.50—91, agrari 57—57.50, vojna odškodnina 444, maj 446, junij 450, Hipo 58.50—59, Jugo 87—88, Praštediona 817.50—820, Ljublj. kreditna 130—132, Sečera 510, Drava 375, Slavonija 12, Trbovlje 525—532.50, Vevče 106—110.

Belgrad. Beogr. zadruha 6000, Brod. dr. 700, Zemaljska 68, Narodna banka 6670, Izvozna 1630—1680, vojna odškodnina 441.50—443 (5,000.000), maj 455.0—464.1, junij 450.50—452, 4% posojilo 1895 (480), Tobačne srečke 98, Rdeči križ 62, Čač. šted. 600, 7% invest. posoj. 9175, agrari 56.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 81.90, Zivno 107, Alpine 43.50, Leykam 9.75, Trbovlje 66.20, Kranjska industr. 41.25, Ruše 36.90, Mundus 186, Slavex 15.25, Slavonija 1.56.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Tramiči po noti kupca fko vag. klj. post. 2 vag. po 250. Zaklj. 2 vag. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe: slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 koruza 2% baška 410—412.50, slav. 397.50—400, koruza baška česu primerno suha kval. gar. 345—347.50, za maj 350—352.50, činkvantin česu primerno suh, zdrav rešetan 350—355, oves baški, zdrav rešetan 305—310, ajda doma, zdrava, rešetana 295, moka 0 vag. bl. plač. po prejemu fko Ljubljana 555—565; zaklj. —. Tendence neizpremenjena.

Novi Sad. Pšenica bač. 360—362, bač. potiska 363.50—365, jž. ban. 357.50—360, ban. 365—357.50, fižol 410—420, oves 262.50—267.50, koruza bač. 295—297.50, maj 302.50—305, junij 300—305, ban. 295.50—300, junij 300—305, moka 0 vag. 487.50—497.50, 0 g in gg št. 2 467.50—477.50, št. 5 447.50—457.50, št. 6 425—435, št. 7 350—360, št. 8 240—245, otrobi bč. in sr. 232.50—237.50, ban. 230—235. Promet: 11 vag. pšenice, 8 vag. koruze, 3 vag. moke.

Budimpešta (terminalska borza), 11. maja. Tendence omahujoča. Pšenica maj 33.70, 33.84, zaklj. 33.84—33.88, okt. 31.84, 31.40, zaklj. 31.40—31.42, marec 33.36, 33.40, zaklj. 33.38—33.40, rž maj 31.20, okt. 27.50, 27.58, zaklj. 27.58—27.60, maj 29.82, 29.44, zaklj. 29.42—29.44, koruza maj 28.50, 28.46, zaklj. 28.44—28.46, julij 29.16, 29.12, zaklj. 29.20—29.22.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Sobota, 12. maja. Pankracij, Nerej in Ahilej, Imelda. — Lunina sprememba: Zadnji krajec ob 21. uri 50 min. (Po Herschlu se napoveduje lepo vreme). — Jutri Bernardin Sienski.

Dunajska vremenska napoved za 12. maj: Izpremenljivo, brez znatnih padavin, jutranji hlad, podnevi nekoliko višja temperatura, vendar pa še hladno.

ZGODOVINSKI DNEVI.

12. maja: 1873 veliki borzni in denarni polom v Avstriji. — 1828 se je v Londonu rodil slikar in pesnik D. G. Rossetti. — 1842 se je rodil komponist Jules Massenet. — 1845 je umrl v Bonnu A. W. v. Schlegel. — 1884 je umrl v Pragi komponist B. Smetana. — 1912 je požar uničil v Tomačevem 20 poslopij.

★

★ **Diplomirali so** včeraj na ljubljanski tehniški za elektrotehnične inženirje gg. Vratislav Bedjanič, Ernest Pehani in Bogar Belko Uzunov.

★ **Ponesrečil se je** g. Franc Kren, kaplan pri Sv. Trojici v Halozah. Leži v bolnici v Ptuj.

★ **Tolminske novice.** Poleg romana »Štefana Golja in njegovega obsega I. zvezek Dr. Preglednih spisov sledečo zbirko novel: Matkova Tina. — Sin pogubljenja. — Rutharius christianus. — Glejte, človek! — Pulver und Blei. — Pustna pridiga. — Runje. — Tolminski Tit Manliji Turkvat. — Gospoda Matije zadnji gost. — I. zvezek velja 45 Din, vezan v celo platno 60 Din.

★ **Razpisani pogodbeni pošti.** Razpisuje se služba pogodbenega poštarja pri Sv. Ani v Slov. goricah (III-2). Jamčevina 800 Din. Letni prejemki: redna plača 6600 Din, doklada 3300 Din, za odpravljanje in prevzemanje pošte izven uradnih ur 156 Din, za prenašanje pošte 5616 Din, za selsko dostavo 3588 Din. — Razpisuje se nadalje pogodbeni pošta v Starem trgu ob Kolpi (II-1). Jamčevina 1000 Din. Letni prejemki: redna plača 9000 Din, doklada 4500 Din, za brzojav 240 dinarjev, za odpravljanje in prevzemanje pošte izven uradnih ur 78 Din, za selsko dostavo pa 7020 Din. — Prošnje s prilogami naj se vlagajo na pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani do 20. maja 1928.

★ **Pojasnjena tatvina denarnega pisma.** Kakor smo v četrtek poročali, je dne 2. t. m. na pošti Slatina Radenci na skrivnostnem načinu izginilo denarno pismo z vsebino 18.000 dinarjev. Pismo je bilo oddano v Ivanjeh in naslovljeno v Ptuj. Tatvino je izvršila uradnica na pošti Boleslava Horvat-Kompare. Kljub takojšnji in natančni preiskavi, ki je trajala tri dni in ki jo je vodil odposlanec poštnega ravnateljstva, se uradnici vendar ni moglo dokazati, da je pismo ukradla in se je zahvaliti le golemu slučaju, da je bila tatvina pojasnjena. Dne 8. t. m. je prišel brzojavni nadziralatelj g. Ivan Piguar v Gornji Radgoni v Berlanovo gostilno in tam izročil neko pismo Horvatove. Gostilničar g. Belan mu je zato izročil neko pismo, ki je prišlo iz Maribora, ker je naslovnik odpotoval iz Mari-

bora. Ko je g. Piguar dobil pismo, se mu je takoj, ko ga je otipal, vzbudila sum, da so v njem bankovci. Poklical je nato telefonično upravnika pošte Slatina-Radenci in mu sporočil, da prinese s prihodnjim vlakom pismo za Horvatovo, v katerem so najbrže bankovci. V prisotnosti poveljnika orožniške postaje je moral Horvatova nato odpeljati in pokazati pismo. V pismu je bilo 9 tisočdinarskih in 15 stodinarskih bankovcev. Ker so bile znane serije in številke ukradenih bankovcev, so mogli ugotoviti, da izvira ta denar iz ukradenega denarnega pisma. Ostali denar pa je našel poveljnik orožniške postaje g. Franjo Rettel v gnojni jami pri Horvatovi. Denar je bil zavrt v pergament in platno. Horvatova je bila seveda takoj suspendirana in aretirana. Kakor domnevajo, je Horvatova izbrala pri tatvini trenotek, ko se je dnevičar obrnil, da bi vzel papir, v katerega bi zavil zavoj, ter izmaknila denarno pismo in ga skril pod obleko. Horvatova bo izročena sodišču.

★ **Neznana utopljenka.** Pred dnevi so pri Sv. Janžu na Dravskem polju potegnili iz Drave truplo neznane, približno 60 letne utopljenke. Utopljenka, brezdomno beračica, je bila oblečena v skrpno obleko in je bila zelo zanemarjena. V vodo je zašla najbrže po nesreči.

★ **Priporočamo, da kupujete srečke** razredne loterije pri našem človeku — Slovincu Ivanu Bukoviču v Belgradu. Več v današnji prilogi.

★ 13. maja vsi na veselico k Županovi jami. 3993

★ **Strela in povodenj.** V vasi Sedlarjevo ob Sotli je udarila med nevihto v hišo posestnika Martina Polak strela. Strela je prišla skozi streho v izbo, kjer je razruvala pod, razbila šipe ter izginila v zemljo. V trenutku udara ni bil k sreči nikdo v izbi, ker steeer bi bilo prišlo do smrtne nesreče. Vsled neprestanega deževja so narasli in izstopili potoki v Obsotelski dolini. Tekom enega tedna je bila Obsotelska dolina dvakrat močno poplavljen. Ze itak ubogo ljudstvo je ob seno ter rane poljske pridelke.

★ **Cerkvena predstojništva** so mnogokrat v zadregi zaradi poprave cerkvenih ur. Neki župni urad izkušnje topla priporoča strokovnjaka in zanesljivega mojstra za napravo ali popravo cerkvenih ur g. Franca Bizjaka, urarja v St. Vidu nad Ljubljano.

★ **Slovensko zdravniško društvo** v Ljubljani priredi za svoje člane in njih rodbine na binkošno nedeljo, dne 27. maja, poučen izlet v staro in slavno kopališče Dobrna-Celje. Ugodnosti: brezplačno stanovanje in kopelji, polovična vožnja veljavna od 26. do 30. maja. Program: na binkošno soboto pozdravni večer, v nedeljo dopoldan zdravniška zborovanja in poučno ogledovanje kopališča, popoldan izlet v okolico. Prijave s številom rodbinskih članov najkasneje do 15. maja 1928 na društvenega tajnika: dr. Leo Šavnik, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 6, telefon 2614. (4561)

★ **Železniška nesreča v Dubrovniku.** Ko je v torek popoldne na postaji Gruž premikala lokomotiva vagon, je zadela v vagon, ki je stal preblizu križišča in ga iztirila. Vagon je stal na tiru poleg skladišča lesa in je padel na kup desk. Suneč je bil tako močan, da se je prevrnila lokomotiva. Kurjač je v zadnjem hipu odskočil, strojevodja je pa sicer padel z lokomotive vred, vendar je ostal brez poškodb.

Sivi ali drap
Din 189.-
VOIKA
Krekov trg

veliki petek v cerkev in tam je molila. Videl pa jo je mlad deček, bil je starejši od nje in lase je imela počesane kakor majhni otroci na čelo. In nekega dne ji je povedal, da jo ima rad in, da bo ona njegova žena... In nato sta hodila po drevoredu in sanjala o sreči...

Pa je bil zopet prvi maj in Marjanca je bila stara devetnajst let in njen Ivan bi bil rad šel na Dunaj v visoko šolo, da bi bil nekdanji slovec in imeniten doktor in bi vzel Marjanco k sebi za ženo. Bil pa je tudi on sirota in ni imel denarja. Marjanca pa je imela denar in prosila je svojo drugo mamičo, da je smela dati denar Ivanu in on je mogel iti na Dunaj, da bo nekdanji imeniten in slovec doktor in bo vzel ubogo našo malo Marjanco k sebi za ženo...

Ivan je res šel na Dunaj in vsak teden je pisal Marjanci pismo, ki je vonjalo po sladkih cveticah in mnogo lepih razglednic in pozdravov.

Marjanca pa je vse noči sanjala o sreči in skoraj je pozabila svojo mamičo in ateja in domačo gospodično učiteljico.

»Mogočen gospod bo in v kočiji se bo vozil in jaz bom njegova žena. In vsi se mi bodo priklanjali in se čudili »Marjanca, Marjanca, kako je lepa in srečna.« Ona bo pa gledala in rdeli...

Dve solzici neizmerne sreče sta snivali v njenih očesih, skozi okno pa je svetila po redna luna in Marjanca je bila huda na ubogo luno.

Pa je bil zopet prvi maj in drevesa so odpirala svoja srčeca in čez en mesec bosta Ivan in Marjanca mož in žena...

Gori nad zvezdami sta pa gledala na Marjanco njen ateja in njena mamiča in prosila sta Boga, da bi pustil njuno ubogo Marjanco k njima, Bogec pa ni pustil...

Na Dunaju pa je ležal njen ubogi Ivan bolan, hudo bolan in čez tri dni je dobila uboga Marjanca črno pismo, da je njen Ivan mrtev...

In šla je na Dunaj in poiskala je njegov grob, zasadila je vanj rdeči, trepetajoči nagelj in belo, boječo spominčico in se vrnila domov.

Denarja ni imela več in hodila je od hiše do hiše in šivala, da je živela sebe in svojo drugo mamičo. In, ko je bila že hudo, hudo stara, je pripovedovala majhnim dečkom in deklicam povest o Ivanu in o Marjanci in vsi so jokali.

Jokala pa je tudi ona sama in slednjile je fegla in umrčkala. In šla je k svojemu ateju in mamiči in k svoji domači gospodični učiteljici in k svojemu ubogemu Ivanu.

Pa je bil zopet prvi maj in na pokopališču so jo devali v grob. In v drevesih je rahli vetrič pošumeval: »Marjanca, Marjanca, zakaj si umrčkala?« V daljavi pa je zahajalo solnce in svetel pas je objemal temno noč, ki je vstajala za gorami in oznanjevala mir in ljubezen...

Gabrijel.

★ **Aretiran defraudant.** V Vinkovcih je bil te dni aretiran Aleksander Schwarz, namoščenec tvrde Zitar, katere lastnik je Hinko OrNSTEIN. Schwarz je bil nekdanji znan v Vinkovcih kot bogat trgovec z živili, toda je propadel in je bil zadnje čase navaden nameščenec. OrNSTEIN je prijavil, da mu je ponesrečil 33 tisoč dinarjev. Schwarz se je že pripravljal, da pobegne z vso družino v Švico in je zahteval potni list. Toda policija ga je prehitela in aretirala. Kakor krojijo govorice, je ponesrečen znesek mnogo večji, kot je prijavljen ter bo šele ugotovljen po pregledu knjig. Schwarz se nahaja v policijskem zaporu v Vinkovcih.

★ **Boj med zidarjem in orožniki.** Orožniki v Starem Futogu pri Novem Sadu so hoteli te dni aretirati zidarja Franca Schnaderbecka, ki pa je zbežal v Beočin. Ko so ga tam hoteli prijeti, je Schnaderbeck izjavil, da ga živega ne dobe v pest. Z nožem v roki je planil na poveljnika Petra Galoviča, ki pa ga je pravočasno sunil z bajonetom v nogo. To se je ponovilo še enkrat. Razburjeni zidar je nato pobegnil in se skril v dobro uro oddaljenem gozdu. Galovič je streljal za njim, vendar ga ni zadel. Schnaderbecka so orožniki v gozdu končno našli in ga vklečili.

★ **Zanimiva aretacija v Sarajevu.** Pred kratkim je bil v Sarajevu otvoren nad muslimansko trgovsko in obrtniško banko konkurz. Strokovnjaki so pregledali knjige in ugotovili, da je banka bila že l. 1926. pasivna, dasi je bilanca izkazovala čisti dobiček. Glavni delničar banke je bil muslimanski vakuf, ki je zgubil sedaj okoli 5 milijonov dinarjev. Velike izgube banke je zakrivil ravnatelj banke Husein Omanović, proti kateremu je vložil narodni poslanec Mahmud Behmen tožbo. Sodišče je odredilo aretacijo Omanoviča, ki ga pa ni bilo v Sarajevu. Predvčerajšnjim se je Omanović vrnil v Sarajevo ter se sam prijavil sodišču, ki ga je pridržalo v zaporu.

★ **Tobačna tovarna v Ljubljani** razpisuje na osnovi odobrenja Uprave državnih monopolov I. M. Br. 6030 od 20. aprila t. l. javno ustmeno dražbo za prodajo 1.160 kom. vreč iz jute in to na dan 21. maja ob 10. Vreče se morejo ogledati ob delavnih dneh v ekonomatu, kjer se dobe tudi dražbeni pogoji in pojasnila. 4622

★ **Birmanska darila** po znižani ceni. Luka Vilhar, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 36.

★ **Pri razdražljivosti živcev, glavobolu, pamanjkanju spanja, nerednosti želodca, utrujenosti, pobitosti, tesnobo, čutu imamo z naravno »Franz-Josef« grenčico pri rokah domače sredstvo, ki skoro nikdar »odpove, da se vsaka razburljivost, naj izhaja iz kateregakoli prebavnega dela, takoj ukroti. Zdravniški strokovnjaki priznavajo, da učinkuje »Franz-Josef« voda zanesljivo tudi pri ljudeh visoke starosti. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.**

Svila, v prekrasnih vzorcih za pomladne obleke. Najnižje cene pri
P. Magdič, Ljubljana

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

★

○ **Umrl je včeraj g. Franc Vrhovec,** višji paznik bivše prisilne delavnice v p. Dosegel je visoko starost 86 let. Pokojni se je leta 1866. udeležil vojne na Italijanskem. Bil je dolgoletni naročnik »Slovenca« in vedno zvest pristaš SLS. Pokojni je bil več let zaporedoma med stariki, ki so se v stolnici udeležili obreda umivanja nog. Pogreb bo v nedeljo ob pol 6 popoldne iz Židovske steze 3.

○ **Novo dirkališče** dela Motoklub Ljubljana na vojaškem vežbališču pri Dev. M. v Polju. Dirkališče ima obliko elipse. Cesta je široka 12 metrov na ovinkih primerno naginjena in je v črti 1 meter od notranjega roba dolga natančno 1 kilometer. Te dni prav pridno izravnavajo cesto in jo tlačijo s parnim valjarjem. Če ne bo vreme nagajalo, bo dirkališče prihodnji teden že gotovo. Novo dirkališče bo največje v naši državi, pa tudi mnoge druge države se ne morejo ponasati s tako lepim in obširnimi dirkališčem. Motoklub Ljubljana ima s prireditvijo dirkališča ogromne stroške in zato je dolžnost občinstva, da se v prav obilnem številu udeleži dirke, ki se bo v kratkem vršila. Podrobnosti o dirki bomo pravočasno priobčili.

○ **Obdukcija žrtve tragedije v vojašnici vojvode Mišiča.** Žrtev žalostnega dogodka v vojašnici vojvode Mišiča, o katerem smo poročali včeraj, je posebna vojaška zdravniška komisija včeraj obducirala. Obdukcijo je vodil sanitetni vojaški šef dr. Justin, asistirali pa so mu štirje vojaški dijaškega sanitetnega oddelka. Obducirana so bila vsa tri trupla, ki so ležala na mrtvaškem odru v garnizijski bolnici. Obdukcija, ki je trajala več kot štiri ure, je ugotovila, da je bil poročnik Vujič ranjen trikrat, dvakrat v nadleht, enkrat pa v vrat. Zadnja rana je povzročila tudi njegovo smrt, ker je bila Vujiču zlomljena hrbtenica. Vojak Trampuž je bil ranjen v trebuh in je krogla ostala v telesu, podnarednik Vukčević pa si je s strelom razbil vso glavo, tako da so razbite vse lobanjske kosti in so možgani izpadli. Pogreb poročnika Vujiča bo danes ob 10 dopoldne izpred garnizijske bolnice.

Pogreb se vrši z vsemi vojaškimi častmi. Vojak Trampuž so včeraj popoldne prepeljali na pokopališče v Črnučah, kjer ga bodo pokopali. Podnarednik Vukčevića so pokopali včeraj popoldne.

○ **Razstava del Ivane Kobilce.** Narodne galerija je zbrala preko 200 del iz vseh dob umetniškega udejstvovanja Ivane Kobilce in sestavila razstavno kolekcijo, ki bo na ogled v Jakopičevem paviljonu od nedelje, 13. t. m. do 1. junija 1928. Pokroviteljstvo nad razstavo del te izredne slovenske umetnine je prevzel damski odbor z gospo Franjo Tavčarjevo na čelu. Slavnostna otvoritev razstave se vrši v nedeljo, 13. t. m., ob 12. uri. Vabimo vse ljubitelje slovenske umetnosti, da posejijo otvoritev in razstavo.

○ **Kat. društvo rokodelskih pomočnikov** vabi za jutri na Rožnik svoje člane in prijatelje. Sv. maša s petjem bo ob 7 zjutraj.

○ **Karambol.** V četrtek dopoldne je hlapec J. G. pri tvrdki »Slograd« nakladal na Resljevi cesti sode na voz. Ker je privozil mimo neki tovorni avtomobil, so se konji splašili, sodi pa so popadali na tla. To je konje še bolj zbegalo, da so v blaznem diru zdirjali po Komenskega ulici. Tu se je voz zadel v voz tvrdke »Orient«, ki ga je vodil voznik Janez R. Splašili so se še ti konji, dočim so se prvi ustavili. Drugi konji so se v diru zakadili naravnost v ograjo hotela »Štrukelj« ter tu podrli kos zidu in znatno pokvarili železna vrata, nakar so se šele ustavili.

○ **Pozor pred goljufom!** V Ljubljani se je pojavil neznan slepar, ki se izdaja za Jeana Altarasa, ekonomista tvrde »Primorski Bau« it d. d. Splita. Slepar hodi po trgovinah in laže trgovcem, da mora nabaviti večjo količino obleke in sraje za omenjeno tvrdko. Pod to pretezo je izvalil od trgovca Josipa Ivančiča 1000 Din, od trgovca Ivaena Čarmana pa 800 Din. Skušal je ogoljufati tudi trgovca Fr. Novaka, ki mu pa ni nasedel. Goljuf je ostal dolžan tudi v hotelu »Slo« ceho 179 Din. Goljuf je bolj majhne šibke postave, temne polti, podolgastega obrbega obraza in oblečen v temne črtaste hlače in obrabljen suknjič.

○ **Specijalna trgovina dunajskih bluz,** krasne kasha-obleke, Kristofič-Bučar.

○ **Obleke kemično čisti,** barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Maribor

□ **Apostolski nunej Hermenegild Pellegrinetti** je včeraj dopoldne obiskal samostan šolskih sester, katere so mu priredile prav prisrčen sprejem. Napravil je še tudi več drugih službenih obiskov. Popoldan ob pol treh se je poslovil od lavantinskega vladike dr. Andreja Karlina, duhovščine, zastopnikov raznih oblasti ter mnogoštevilnega občinstva. ki se je zbralo na kolodvoru, in se odpeljal v Belgrad.

□ **Odlikovanje.** V četrtek popoldne je veliki župan dr. Fran Schaubach izročil s primernim nagovorom red sv. Save I. razreda lavantinskemu škofu dr. Karlinu ter red sv. Save III. razreda stolnemu proštu dr. Mateku.

□ **Dva koncerta mariborske Glasbene matice.** Na Vnebohod, dne 17. maja, bo proizvajala mariborska Glasbena matica svoj švicarski program v Celju ob pol 17, v Ptuj pa v nedeljo 20. maja ob 13.

□ **K usposobljenostnim izpitom,** ki so se vršili od 1. do 10. maja na državnem moškem učiteljskem v Mariboru se je prijavilo 7 kandidatov in 33 kandidatinj in so bili vsi usposobljeni. Izpit za meščanske šole sta napravili ga. Marija Rapoc (z odliko), iz francoščine, iz nemščine pa gđc. Milica Stupan. Iz srbohrvaščine za meščanske oziroma za osnovne šole pa: Novak Josip, Cestan Dušan, Jamšek Svoimir in Herti Alojz. Usposobljeni za osnovne šole so sledeči: Presl Miroslav, Koutny Vilibald, Kljuder Milica, Stanič Janko, Killer Erna, Dolšak Marija, Delago Alojzija, Bekar Marta, Hafner Ruperta, Cvetko Martina (z odliko), Beloglavec Matilda, Jarh Justina, Škerlj Darinka, Trebše Rafaela, Bitenc Jožica, Može Josipina, Mavko-Gerbec Marija, Zorko Valerija, Kelenberger Hermina, Robič Marija, Zinauer Marija, Vivot Berta, Vrhnjak Stefanija, Čermelj Viktor, Kotnik Praznik Justina, Plišč Josip, Stibler Ivan, Štokelj Antonija, Kac Elizabeta (z odliko), Sanein Antonija, Poznik-Hočevar Ana, Rebek Ljudmila, Lovrec Amalija in Wusser Ludvik.

□ **Pevsko društvo »Maribor«** ima jutri ob 11 dopoldne v pevski sobi sestanek.

□ **Prosvetni tečaj.** Prosvetna zveza v Mariboru priredi v nedeljo, 13. maja, prosvetni tečaj za vsa društva župnije Matere milosti v omladinskem domu, Cvetlična ulica 28. Začetek točno ob 9.

□ **Smrtna kosa.** Umrl je v starosti 53 let ključavničarski pomočnik Svetiž Ivan. Pogreb rajnega bo danes ob petih. — V starosti 48 let je preminula Klanšek Terezija trafikantinja. Rajno bodo pokopali danes popoldne ob štirih. Ob ½ 5 pa bo pogreb Dobravca Bogdana, tri meseca starega otroka uradnika finančnega ravnateljstva.

□ **Tatvina.** V tovarni Hutter je v četrtek popoldan neznan storilec odnesel šoferskemu praktikanu Rozmanu Mihaelu 1070 Din iz njegove omare.

□ **Strelska družina Maribor** ima jutri na strelišču v Radvanju svoje prvo ostro streljanje. Odhod na strelišče z vojaško godbo na čelu točno ob 9. Streljanje se vrši do 11.

Za duha in srce

Dr. Alojzij Res:

Otvoritev XVI. mednarodne umetniške razstave v Benetkah

Benetke, začetkom maja.

Ko je pred pripravi za to razstavo odstopilo staro vodstvo Bordiga-Pica in je glavno tajništvo prevzel Antonio Maraini, je zavelo novo življenje v tej mednarodno priznani in nadvse važni reviji evropske moderne umetnosti, ki se vsaki dve leti vrši na enem beneških otokov v okviru razkošne bujne prirodne lepote. Osrednje razstavišče je zadobilo arhitektonsko in dekorativno nov obraz, obiskovalcu je ob pregledu štiridesetih dvoran, ki jih ta prostor obsega, dana možnost, da se oddahne in spočije ob množice vtisov, ki jih razstavljeni dela vzbujajo. V celoti je nova preuredba, pri kateri so tekmovali najboljši italijanski arhitekti in dekoraterji, prijetna, okusna in dostojna, če izvažemo rotundo pri vhodu, ki je premrzla in prestroga, da so jo morali oživiti s krvavordečimi zastori.

Italija.

V tem svojem osrednjem paviljonu je zbrala Italija ne le najboljše, kar je umetniško ustvarila v zadnjih dveh letih, marveč je čutila hvaljevredno potrebo, pregledati ob zori mlade, po lastnem izrazu stremelne umetnosti vse, kar ji je živega in trajnega ostalo od neoklasicizma pa do impresionizma: priredila je zgodovinsko razstavo svojega slikarstva v XIX. stoletju. To razstavo, ki bo, umevno, Italijane veliko bolj zanimala kot tujce, loči od moderne, najmlajše razstave veliki salon z dvema sobanama, kjer nam izbrano število miniaturnih odrov kaže bistvene elemente sodobne scene in umetnosti, ki so jo započeli in do popolnosti izoblikovali ruski mojstri in opolodili z ujo vso evropsko scenografijo. V velikem salonu so razstavili Italijani (Labrini, Molinari), Nemci (Traugottmüller, Dillberg) in Rusi Komisarjevskij, ki deluje v Turinu. V dveh sobanah pa posebej Marinetti s futurističnimi scenografi ter A. G. Bragaglia, vodja »Neodvisnega gledališča« v Rimu, o katerem prinese letošnji »Dom in svet« podrobno študijo.

Desno krilo glavne razstavne palače so zavzeli mladi italijanski slikarji in pa oni inozemci, ki nimajo lastnega paviljona ali v njem niso hoteli razstaviti. Ko človek pride iz zgodovinskega oddelka, lejer ga tista umerjenost, toplota in pošteno znanje, ki ga očitujejo predvsem izredno fini portreti prvih »toccantistov« od Appianija, Angelinija, Benvenutija pa do Sabatellija in še znanjska dela razkošnih barv od Hayeza, Morellija, Cremona de Favretta, nadalje pokrajine toskanskih »macchinolov« in lombardsko-piemontske gruč, iz katere je izšel veliki mojster Segantini, ko iz vsega tega domačega bogastva dedov stopiš v prostore mladih nečakov, le pozdravi vsevprek objestna nebrzdanost, bridka nemoč, resno stremiljenje, mukopolno iskanje, a tudi pošteno delo najmlajše likovne umetnosti iz stare klasične zemlje. Kljub strogosti (razun povabljenec je bilo dopuščenih od žirije le 245 del izmed 1430 doposlanih) se je vtihotapilo v razstavo precej srednjega blaga in je valutacija tako silno otežkočena. Od talentov, ki so na zadnji razstavi

mного obljubljali, je Felice Casorati povsem odvedal, zašel je v goli artizem, v hladno spekulacijo, ki odbija. Tudi Felice Carena je razstavil veliko kompozicijo, ki kaže mnogo šolanja in spretnosti, a je brez plamena, ki bi gledalca vžgal in ga pritegnil nase. Po metafizičnih blodnjah zadnje razstave je Carlo Carrà šel vase in poslal par dobrih pokrajin. Krog zase tvorijo Achille Funi, Mario Tozzi, Alberto Salietti in Mario Sironi, ki se v golem, brezobzirnem realizmu hočejo osvoboditi plehkobe in formalizma svojih tovarišev. Tople pokrajine je razstavil Wolf-Ferrari; zajel je trenutek prirodne lepote in ga podal z intimno ljubeznijo. Od kiparjev moram omeniti Artura Daggija s svojim »Zrebotom«, klasično zrelo delom. Dobra morda še najboljša je grafika, ki jo je Antonio Maraini zbral v poseben oddelek.

Gostje.

Izmed tujcev, ki so tu razstavili kot povabljeni ali gostje, najdes našega Toneta Kralja s krepko, živo »Kmečko svatbo« s tako neposrednim ugodjem, da se pred njo oddahneš. Rusi Boris Grigorjev, Pjotr Bezrodni in Vasil Zaharjev so razstavili prvi dve gorke občuteni pokrajini, drugi nežno vdahnjeno »Molčanje« in tretji izrazito ujedkovino. A med kiparskimi deli se odlično razlikuje Poljankinja Lednicka Czecztyt s svojim »Svetnikom«.

Ostali paviljoni posameznih držav so vsi odprti, tudi ruski, ki je bil na zadnji razstavi pred dvema letoma prepuščen italijanskim futuristom.

Nizozemski.

V celoti zaokrožen in krepak je nizozemski paviljon. Razstavljena dela so izbrana z večjo roko in kažejo odlične slikarske zmožnosti, samoraslo hotenje in oblikovanje, kar so ti mladi slikarji podedovali od slavnih dedov. Bogato kolekcijo sta letos razstavila Gestel Leo in Wiegmann Matthien, prvi mojster krepkih barv, drugi kompozicije religioznih motivov, prepričujoče in iskrene v svoji nežnosti in resnobi.

Belgija.

Se bolj individualen in še bolj zaključen se mi vidi belgijski paviljon, ki je s kolekcijami svojih pred kratkim umrlih mojstrov podal čudovito sliko svoje moderne umetnosti. Tle mojstri so Henri Evenepoel († 1900), Marcel Jeffers († 1924), Xavier Mellery († 1921) Guillaume Vogels († 1896) in Marice Wagemans († 1927). Močna strast preveča te slike, žgoča mistika, trpek upor, pa spet otroško nežna vdanost in čista, neskaljena radost: vsa polnost življenja poje tu svojo barvno pesem senc in luči, vriskajočih in temnih lis, izostrenih in valjujočih linij. In v ta akord sega življenjski glas velikega Laermansa in izbrane, male gruč najmlajših.

Španski.

Veliko nasprotje tema paviljonoma tvori španski. Zaman iščeš tu novih doživetij, boleste iskanja in lastnega hotenja. Razkošna barvitost žari raz stene, ki te zanima le kot pester odsev temne, med divjimi nasprotji nihajoče narodne duše in fantastične pokrajine. Z bridkostjo sem se spomnil na Goyo (ki sem ga lani videl v najsilnejši grafiki,

kar jo je Evropa rodila od konca sedemnajstega stoletja do naših dni), ko misem opazil v njegovih potomcih niti sledu njegovega duha.

Anglija.

Trezen, ustaljen, do skrajnosti v tradiciji tičeč je tudi angleški paviljon. Množina slik dobre in manj dobre povprečnosti, a umetniške osebnosti nisem našel med njimi.

Nemčija.

Tudi Nemci so se oddolžili spominu dveh svojih najboljših: priredili so kolekcijo Lovisa Corintha († 1925) in Franza Marca († 1916). Od Corintha so zbrali najboljše, kar je ustvaril od vojne do svoje smrti in je njegov umetniški profil jasen pred nami: močan, večkrat brutalen impresionist (»Ecce homo«), kateremu te bistvene poteze ni zbrisal niti novi duh, ki je razoral in razril Evropo kmalu po vojni. Čisto svojevrsten je Marc, slikar živalskega življenja, ki pa pri vsej virtuoznosti ne ogreje. Poleg teh imata še svojo kolekcijo še živeči Emil Nolde s svojimi ekspresionistično podanimi slikami in l. 1919 umrli kipar Wilhelm Lehmbruck. Okoli teh so se zbrali najmlajši: Karl Caspar, Max Pechstein, Georg Schrimpf in Josef Eberz. Ta poslednji z dvema svežima, prepričujočima akvarela. Duševno točno, le malce teatralno podan je portret pesnika Däublerja, ki ga je naslikal Otto Dix.

Madžarska.

V svojem značaju enovit in dobro urejen je madžarski paviljon. Slikarska rutina in koloristična pestrost sta glavni znak razstavljenih del, ki jih veže gotovo črta narodne svojstvenosti v ubrano celoto, preko katere pa ne sega nobena močna, izrazita individualnost.

Čehi — Rusi — Ukrajinci.

Ce prvi nastop Čehov v svojem paviljonu na zadnji razstavi ni bil srečen, so se to pot postavili s svojo odlično grafiko. Razstavo je priredilo društvo grafikov »Hollar« z nam dobro znanimi umetniki od Svabinskega, Bileka, Rambauska do Simona in drugih, o katerih tu ne bom poročal. Slikarjev letos ni, pač pa je bogato zastopana mala plastika: Kafka, Kubiček, Horejc in Jan Stursa, ki bi bil morda boljše reprezentiran, ako bi dolga, preenolčna dvorana, natlačena grafike, ne odsvetovala večjih del.

In po štiriletnem odmoru so nas zopet posetili Rusi, a ne več sami: prepustili so ukrajinski umetnosti lasten oddelek, tako, da je tokrat prvič, da nastopajo ukrajinski slikarji skupno na mednarodni razstavi. Oba oddelka — ruski in ukrajinski, sta tako močna, sveža, spontana v ustvarjanju, ki nam ga kaže, da zasluži poseben članek in ne le kratko poročilo. Omenim le še, da je poleg slik zelo dobro zastopana plastika in predvsem grafika.

Francija.

Osrednjo točko letošnje francoske izložbe tvori Paul Gauguin (1848—1903), čaroben mojster dekorativnega ustvarjanja, katerega cvet (nad 40 del) je zbral Charles Masson, za kar mu bodo vsi hvaležni, ki vedo, kako težko so sicer najboljše dela dostopna širšemu občinstvu, ker se nahajajo v privatni lasti. Kot mameča pesem barvnih simfonij zvene ta dela v trpko trudno in revno slikanje naših dni. Opisati, z besedo ponazoriti se ogenj njegovih barv, ki pritaženo plamti iz tahitanskih del, ne da; vsaka beseda bi morala imeti svoj vonj, svoj zvok, svojo žarkost, da bi zamogla podati vse nijanse optičnih fines, od rdečega do živo rumenega, od globoko zelenega do svetlo plavega, ki nam jih ta slikar s fantastično neodoljivo silo razgrinja.

Poleg njega se nam kolekcija Matisseovih slik zdi rečna, presladka in, kljub spretnosti, prešibka. Zanimiva, a ne več nova sta še Derain in Utrillo, in še Vlaminck, Denis, Friesz in vrsta drugih, ki so nam že znani od zadnje razstave. Po membaio plastiko je razstavil Antoine Bourdelle.

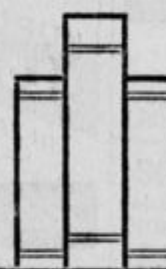
»Pariška šola«.

Ne v francoskem, pač pa v osrednjem paviljonu je našla gostoljubno streho »pariška šola«, ki šteje med svoje privrženice likovne umetnike raznih narodov. Kaj hoče? Njen pokrovitelj in organizator nam razlaga, da izhaja po svoji tendenci iz kubizma in fauvizma. Iz kubizma, ker zavrača vsako imitacijo resničnosti ter nam hoče podati sliko kot od nature neodvisen objekt, ki ne sluša zakonov čutnosti in duha. Iz »fauvizma«, ker hoče zatreti vsako estetično poznanje človeka, da zamore privreti iz umetnikov samih primitivno in divje »devišvo tvornega instinkta«.

In v tej gruču kraljuje Japonec Fujita s svojimi otroško-rutinarimi risbami in okrog njega Rusi Zadkin in Orlov, Jugoslovani Milo Milunović, Poljak Kisting in še cela vrsta Francozov, Nemcev in Italijanov.

S »pariško šolo« končujem ta informativni članek o tej najpomembnejši umetniški prireditvi, ki jo imamo v Evropi. Napram zadnji razstavi pomeni velik korak navzgor, čeprav raztrgane, prehodne dobe ni še konec. Preveč skaljenega, nečistega vina nam je natočila, preveč mukopolnega iskanja greni čisto ugodje, a preko tega in kljub vsemu temu čuti človek iz tega kaosa močan klic, krepko stremiljenje po odkritem, iskrenem, neokrnjenem izrazu višjih lepot, ki ga bo le prerोजना od Boga zaznamovana umetnost podarila v bridkosti izčiščenemu človeštvu.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPÉ
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 8
IL NADSTROPJE

Nikdar ne boste obžalo ali

da ste si omislili
najboljši
šivalni stroj
Ritzner in Adler
in kolo.

V najkrajših oprelih v zalogi samo pri
Jos. Petelincu
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika.
15 letna garancija. Ponk voženja bresplačen.

Stev. 3174/28.

4635

Razglas

Mestna občina celjska odproda v gozdnem oddelku Gabrovka, v mestnem gozdu Pečovnik, loco gozd, približno

200 sežnjev bukovih drv - cepanic

najboljšeemu ponudniku. — Tozadevne ponudbe je vpsolati predstojništvu mestnega magistrata do 19. maja 1928.

Upoštevalo se bo le take ponudnike, kateri bi prevzeli celo množino, ali pa vsaj večjo množino predmetnih drv.

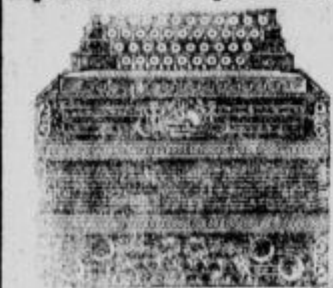
Podrobnejše informacije se dobi pri uradnem predstojniku mestnega magistrata med uradnimi urami.

Mestni magistrat celjski,

dne 9. maja 1928.

Za župana: Šubic a. r.

Opozorilo i n posebno obvestilo

da se danes naj-
boljše izdelane
harmonike
prve jugosl.
izdelovalnice
Fr. Kucler
Ne kupujte po-
prej drugih har-
monik, dokler
niste videli nase
na no v modelle-
delane, na kate-
re se da veliko
lažje in mnogo
boljše igrati, kot
na vsako drugo.

Oglejte si jih na razstavi na Velosajmu, ki bo od 2.—11. junija, in prepričali se bote da so res najboljše harmonike

od prve jugoslov. izdelovalnice harmonik

Franc Kucler, post. Drenovgrč, p. Vrhnika.

Ne kupujte harmonik od tujcev iz inozemstva; kupujte pravo domače delo!

Občin. lov občine Ihan

gre na javno dražbo dne 15. maja 1928 ob 9½ pri sreskem poglavarju v Kamniku, soba št. 6, za dobo 5 let. Lov je zelo pripraven za lovcve iz Ljubljane, oddaljen je ¼ ure od postaje Domžale. V lovišču se nahaja divjačina: srne, zajci, golobi, race, jerebice, ključači in fazani.

Čuvajte Vaš najlepši kras.

Vaše lase! Toda s popolno zanesljivim in preizkušenim sredstvom za lase s pomočjo Ane Čilag. Čilag-pomada se rabi že nad 50 let po celem svetu pri milijonih ljudi z najboljšim vseh pomagala bo tudi vam. Veliki lonček 60 Din, dvojni lonček 90 Din. K temu je potreben specialni šampon 20 umivanja glave za 25 Din. Poštni na posebej. — Naslavlajte svoje naročilo točno: »AURORA« odd. 40, Novi sad, Žetozitka 47

Ali že veste?

Pohišstvo najcenejše, najsolidnejše - iz trdega in mehkega lesa - se kupi pri

EGIDIJU in KARLU ERJAVEC

BROD (poleg tacen. mostu), št. Vid n. Lj.

Lastni zajamčeni izdelki. Daje se tudi na obroke! Ogled tudi ob nedeljah!

Tovarniško

skladšče

na oelo kraljev. SHS

platnene

obutve

sgumijevimi podplati

iz slovitih svetovnih

tovarnih »Hutchinsons»

snamke »OHAO«, ki

se po kakovosti naj-
boljše in najtrpej-
nejše, se nahaja pri

Kosti Nikolču

1. drug

Beograd

Knez Mihajlova 12.

Prodaja se samo

trgovcem na debele

po zelo ugodnih cenah

Prvovrstno zastopstvo, komisijsko zalogo, naročila iz inozemstva, trgovske zveze in informacije si pridobi — kdor naroči

Übersee-Post

Letno 12 zvezkov = 100 Din.

Na dopisnico pošlje brezplačni prospekt:

R. PUC - Ljubljana

17. vila za artilerijsko vojašnico.

Ni zdravja brez dobre prebave!

Cutite li pritisk in napetost v želodcu po jedi ali kisl okus v ustih? Trpite li na trdo-
vratnem zaprtju, omotici ali pomanjkanju
spanja? Ali Vas muči glavobol, bolečine v
želodcu ali slabost? Morda imate izpuščaj
na koži, nastale veled slabe prebave! Pre-
pričajte se tudi Vi, da preizkusite zdra-
vilna specializata FIGOL-alksir urejuje
prebavo in vam vrača zdravje. FIGOL
proizvaja in ga po povzetju razpošilja z
navodilom o uporabi

LEKARNA dr. Z. SEMELIČ DUBROVNIK 2

izvirni zabojček

s 3 steklenicami z ovojino in poštnino

Din 105.—, 3 stekl. Din 245.—, 1 stekl. Din 40.—.

Umrli nam je naš najdražji ata, stari
ata, pradedek

Franc Vrhovec

paznik prisilne delavnice v pok.

K večnemu počitku ga spremimo v
nedeljo ob pol 6 iz hiše žalosti, Židovska
steza št. 6.

Žalujemo ostali.

Zahvala

Za mnogostransko izkazano sočutje
ob priliki prerano umrlega, predragega
soproga, sina, brata, svaka in strica,
gospoda

Josipa Cukjati

trgovca, posestnika in gostilničarja

izrekam tem potom najsrčnejšo zahvalo.
Posebna zahvala bodi izrečena čč.
duhovnikom za častno sprejstvo, ob-
činskemu odboru za poklonjeni venec,
nadalje vsem darovalcem cvetic, gasli-
nemu društvu, gg. pevcom za ganljive
žalostinke in končno vsem, ki so pre-
dragega spremili k večnemu počitku.

Št. Gotard, dne 11. maja 1928.

Minka Cukjati, roj. Koželj, vdova
in ostali sorodniki.

Sveta življenje in vrvenje

Ptičji raj ob Kaspiškem morju

Malo je znano med nami, da prave, bohotnega naravnega življenja polne džungle ni treba hoditi iskati šele v Indijo, marveč da jo najdemo že ob zapadni obali Kaspiškega morja, na ruskih tleh. To je takojmenovano Talyško nižanje, ozemlje ob Lenkoranskem zalivu z otokom Sari in neprehodnim močvirjem ob ustju reke Kumba kot osrednjem, v ozadju pa prava džungla, ki jo prepregajo orjaške robide tako na gosto, da si je skoznje komaj mogoče napraviti pot. To je obljudena dežela ptic selivk, posebno pa severnih povodnih ptic, ki tu prezimujejo. Odkril je to pokrajino za znanost Nemec Gustav Radde, učitelj sin iz Gdanska, ki je prišel v Rusijo kot ubog lekarniški pomočnik, pa se s svojo pridnostjo in nadarjenostjo dokopal do pravega tajnega svetnika in vzgojitelja velikih knezov. Radde je raziskoval Lenkoranske predele v zimah 1879 in 1880 ter svoje uspehe in doživljaje opisal v svojih »Dnevnikih«. Le-ti so zvalili kasneje v Lenkoran nemškega raziskovalca dr. Kurta Floerikeja, ki poroča o tem svojem znanstvenem potovanju v časopisu »Kosmos« (oktoberski zvezek 1927). Dr. Floerike piše:

Romunski kralj Mihael s materjo Heleno.

Kmetijske demonstracije v Romuniji.

Ko sem leta 1896. došel v Lenkoran, ki ga označujejo prijazni vrtovi in mnogoštevilni jagnedi, so bila moja pričakovanja zelo velika, ki jih je pa resničnost še nadkrilila. Ruske oblasti, ki so mi šle z največjo prijaznostjo na roko, so nakazale meni in mojima dvema spremljevalcema dve sobi v poštni zgradbi vasi Kumbašinsk, ki je oddaljena od Lenkorana približno 21 km. Tu sem preživel blažene dni najčistejšega lovskega in raziskovalskega veselja. Nad pošto samo so neprestano pluli orjaški orli galebi, smejoči se srebrni galebi, kormorani, pelikani in druge povodne ptice.

Odkod to ptičje obilje? To so ptice, ki jih ostre zime ženejo iz tunder severne Rusije in zapadne Sibirije proti jugu do Kaspiškega morja. Ker pa v severnih delih vsled plitke vode pozimi zamrzne tudi Kaspiško morje, se stisnejo ptičje jate v južni polovici, posebno v jugozapadnem kotu, kjer jim strme armenske in perzijske obmejne gore branijo nadaljnjo potovanje; te selivke namreč ne lete rade preko gorovij. Doživel sem takaj dneve, ko je bilo morje kakor daleč je seglo oko pokrito s plavajočimi ptiči.

Med vodnimi pticami so prevladovala take, ki se hranijo z ribami. Z njimi so v lovu na ribe tekmovali še morski psi. Tu mi je dala narava krepak nauk, ki sem si ga za vse življenje zapomnil: da ohranjuje namreč narava sama v sebi najlepše ravnotežje. Ako vidi človek brezkrayne jate pelikanov, kormoranov, galebov, pondirkov, čapelj in drugih ribjih požeruhov, bi moral misliti, da je Kaspiško morje že davno popolnoma izropano vseh rib. Toda ravno nasprotno je resnica: Kaspiško morje je prebogato rib. Samo v Kumbašinsku so vsak dan ujeli 6 do 7000 rib, katerih vsaka je tehtala 5—6 funtov; poleg tega še vsak večer po več sto somov, 2 m dolgih, za katerih odrezane glave in drobovja so se potem zjutraj pretepali in trgali galebi. Drsteči se somi prihajajo čisto prav blizu brega v plitko vodo, tako da sem nekoč takega velikana s šibrami podrl. Tudi lov na velike hrustnice se izredno izplača. Radde poroča, da je edini ribič na otoku Sari nekoč ujel 1620 kg težko belugo, ki je dala 280 kg samih iker (kaviarja).

Ribolov in sploh vsi dobičkanosni obrati v teh krajih so bili tedaj v rokah nekega Armenca. Podjetni mož nam je zvečer, ko smo pripravili nastreljene ptice, rad delal družbo. Gledal je in zmajeval z glavjo. Premišljal sam na tihem, kaj neki vleče k nam Armenca. Tedaj je prišel nekega dne z barvo na dan. Bil je dovolj prebrisan, da je rekel, da carinska oblast znanstvenih preparatov ne pregleduje prenatanko. Predlagal mi je tedaj, da naj nagačim ptiče s pristnim kitajskim čajem, s svilo itd., a dobiček si bova delila!

Ko se spomladna selitev bliža koncu, potem se ptičje množice polagoma razredčijo. Ob gnezdenju nastane precejšnja tišina, kajti zimski gostje so odleteli, domače ptičje vrste pa se porazgube po bičevju, kjer se jim ni mogoče približati ne s čolnom ne peš. Sicer pa leže glavna gnezdišča dalje proti severu. Na otoku Sari gnezdiijo posebno velike vrste galebov, katerih jaje naberejo cele košare. Na kopnem gnezdiijo že razne južne vrste, tako lepi škrlatni petelin (porphirio veterum) in fazan, čegar pradomovina so prav ti predeli.

Pokrajina je čisto svojevrstno lepa. Valoveče morje spira ob obali verige pritlikavih sipin iz svišča in zdrobljenih školjk. Po teh

sipinah stoje leno prebavljajoči kormorani. Za sipinami se tod in tam razprostirajo plodna polja; med pšenico in ječmenom pa ne rastejo kakor pri nas plavice in kokolj, marveč raznobarvne gladiole. Mnogo sade tudi broč, ki ga pa preradi obiskujejo divji prašiči; njih sledi se vidijo tudi na sipinah, kjer ponoči rijejo za gomoljčkami. Povsodi, kjer so se naselili moljčanci — čudna ruska sekta — s svojimi rdeče pobarvanimi bradami, je zemlja skrbno obdelana.

Prizor zaključujejo krasni venci perzijskih obmejnih gora, katerih vrhovi nosijo še spomladi globoko segajoče snežene kape. Med temi gorami in Lenkoranom se razteza po gričastem ozemlju pragozd, v katerega redkodaj stopi človeška noga, dalje v notranjosti pa obširna Muganska stepla, ki je spomladi vsa pretkana s cvetočimi perunikami. Iz srebrnega zelenila se odražajo živo rdeče lisičje gosi, oglašajoč se s svojim dvozložnim troben-tajočim klicem. Na tej stepi se ostro loči živalskozemljepisna meja, ki je n. pr. tiger nikdar ne prekorači. Mnogo je na njej kobilic in kač, ki pa večinoma niso strupene, dasi si domačini pripovedujejo o njih strašne bajke.

V gozdu je zlasti mnogo divjih sadnih dreves, prastarih orehov in gosto grmovje. Visoka prapret daje zaščito izvrstnim jagodam. Tu še živi tiger, ki so ga bili pred vojno že zelo iztrebili. Radde je še imel priliko, da je v dveh mesecih ustrelil tri tigre. Tigri so prihajali tedaj prav do sipin in v bližino Lenkorana, kjer so zalezovali divje prašiče, ki so njihova najljubša pečenka. Še več je

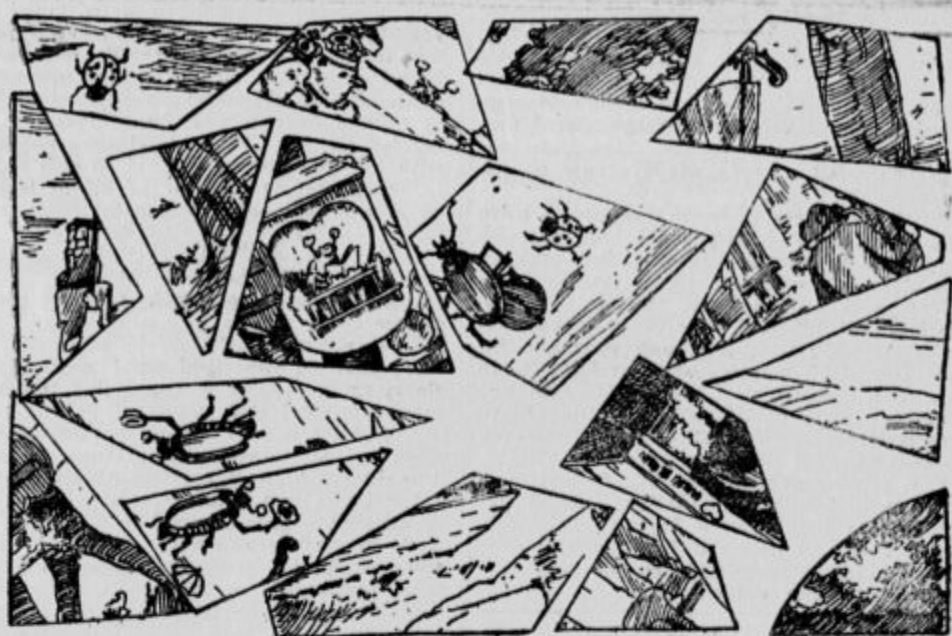
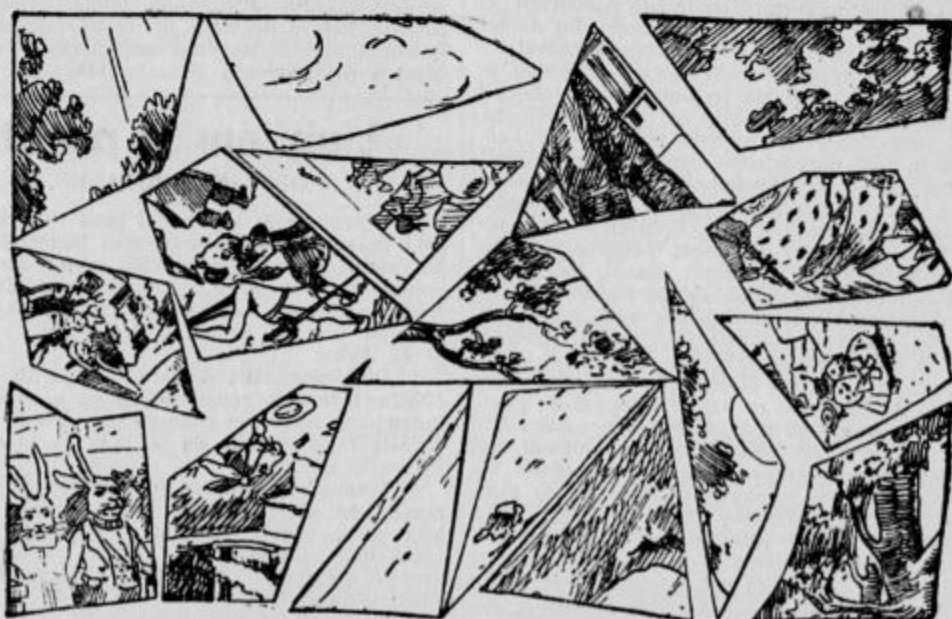
Polagajmo važnost

na moderno blago za obleke, ki gotovo ni dražje od nemodernega ter kupujmo blago zato vedno pri trdkki DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA, ki nudi najmodernejše in po najnižjih cenah.

bilo tedaj panterjev, ki jih je Radde ustrelil 13. Divji prašiči se drže v nepristopnih gozd-nih goščavah ali pa v bičevju, ki jim daje s svojimi mesnatimi koreninami hrano. Ker velja tamkajšnjim mohamedancem kakor tudi ruskim razkolnikom prašič kot nečista žival, zato divje prašiče kljub njihovi škodljivosti malo love.

V bičevju žive dalje risi in zasledujejo fazane in valeče race. Na obrežju potrpežljivo preži na plavajoče ptice šakal ali pa predrzno skuša udreti v kurnike pri kmetih; njegovo zavijajoče tuljenje krši nočno tišino. — Mnogo bolj redek je volk. Poleg jazbeca najdemo še posebno vrsto lisic in ježevca. Srne so male evropske vrste in ne velike sibirske ter se mora lenkoransko ozemlje glede živalstva prištevati Evropi, ne Aziji.

Zelo nadležni so poleti nešteti komarji. Vojaške postaje in bogati Tataři so si zgradili visoke, vitke ute na kolen, v katerih prenočujejo; ute so brez sten, tako da zrak svobodno struji na vse strani. — Med domačimi živalmi so posebno vidni veliki bivoli, ki se radi do vratu zarijejo v blato, da se obranijo obadov in komarjev.

Kako se ženijo ptički in drobne živali. Izrežite in sestavite, pa boste videli.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 svečer.

Sobota, dne 12. maja: KRIZA. Vprizori delavski oder »Svobodec«. Izven.
Nedelja, dne 13. maja ob 15. uri pop.: AKADEMIJA. Priredi društvo »Skrb za mladino«. Izven. — Ob 20. uri zvečer: HERMAN CELJSKI. Izven.
Ponedeljek, dne 14. maja: ROKA PRAVICE. C.

OPERA.

Začetek ob pol 8 svečer.

Sobota, dne 12. maja: Materninski dan.
Nedelja, dne 13. maja ob 15. uri: TRUBADUR. Gostuje ga. Zinka Wilfan-Kunčeva. Izven.
Ponedeljek, dne 14. maja: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Sobota, dne 12. maja ob 20. uri: PLES V MASHAH. Ab. A. Kuponi. Gostovanje ge. Mitrovičeve in gđe. Spanove.
Nedelja, dne 13. maja ob 15. uri: Materninski dan. Ob 20. uri: JESENSKI MANEVR. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljnja beseda po 3 Din.

Slov. kat. akad. starešinstvo priredi v sluzanju lepega vremena v nedeljo, dne 13. t. m., izlet na Janče, čez Stango in Litijo. Odhod ob 12. uri 15 minut z glavnega kolodvora z vlakom do Laz in odhod peš naprej. Povratek ob pol 22. uri z vlakom iz Litije. — Odbor.
»Ljubljana« ima danes zvečer ob 8 važno skupno pevsko vajo. Udeležba strogo obvezna — Pevovodja.

Podružnica Krekove mladine v Mostah priredi v nedeljo, dne 13. t. m., ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Mostah akademijo z zelo pestrim sporedom.

Ceskoslovenska obec v Ljubljani. V soboto, 12. t. m. o osmih večer, prateljske sezení na počest krajanu Baranu, vyznamenaneému řadem Sv. Savy. — Společné na hoinou učast.

Strokovno društvo javnih namešencev in upokojevcv kraljevine SHS v Ljubljani ima drevi svojo redno odborovo sejo v konzumni kleti na Kongresnem trgu št. 2. K polnoštevilni udeležbi vlijudno vabljeni.

Tombola v Dolenjem Logatcu se vrši nepreklicno v nedeljo dne 13. maja t. l. ob 4. uri popoldne na vrtu Kmetijskega gospodarskega društva v Dol. Logatcu. Vsi domači in sosedni vlijudno vabljeni. Dobitki prvovrstni.

Udruženje železniških uradnikov vabi na občni zbor 13. maja ob 10. uri v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Glasba

Pozdrav vladiki. Za mešani zbor zložil Stan-ko Premrl, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 5 Din. Ta efektna skladba je namenjena v prvi vrsti tridesetletnici, odkar vodi ljubljansko škofijo priljubljeni vladika in pastir, knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Po vsej škofiji se bo ta jubilej slovesno praznoval bodisi v cerkvi, ali v društvenih domovih. Skladba bo dala tem slovesnim prilikam pravi sijaj in užitek. Pesem se pa tudi lahko porabi pri škofovem sprejemu kot pozdravna pesem ali kot podoknica; tudi tem prilikam je skladba namenjena.

Cerkveni vestnik

Družba sv. Petra Klaverja obhaja v nedeljo 13. maja, praznik njene patronke Marije Matere Dobrega Sveta, ob 4. uri popoldne v uršulinski cerkvi. Po govoru bo darovanje za afriške misijone nato litanije.

Poizvedovanja

Našel se je zlat prstan pri Križankah. Dobi se v upravi lista.

Radio

Zagreb 968 kc — Breslau 910 kc — Barcelona 870 kc — Praga 873 kc — Leipzig 820 kc — Stuttgart 790 kc — Bern 730 kc — Katovice 711 kc — Frankfurt 700 kc — Rim 652 kc — Langenberg 640 kc — Berlin 620 kc — Davenport 610 kc — Dunaj 580 kc — München 560 — Milan 547 kc.

Nedelja, 13. maja.

Zagreb: 20 Prenos iz zagrebske opere. — Breslau: 20.30 koncert vojaške godbe. — Praga: 19.15 Lahka orkestralna glasba. — Leipzig: 14 Simfonični koncert. Liszt: Tasso: simfonična pesnitev — Liszt: »Molitev«, iz oratorija »Sveta Elizabeta«. — Wagner: Siegfried — Wagner: Uvertura k »Faustu« — Wagner: Tri pesmi — Wagner: Predigra k »Meistersängers«; 17. Mati v pesmih, koncert za proslavo materinskih dne; 20.30 Odlomki iz nemških oper. — Stuttgart: 16 koncert v proslavo mater. dne; 18.45 klasična glasba; 20.15 Zabaven večer, lahka glasba, humor itd. — Bern: 20 Arije in pesmi za sopranski solo; 20.30 Orkestralni koncert. — Katovice: 15.15 koncert; 20.30 Prenos koncerta iz Varšave in Vilna. — Frankfurt: 16.45 Orkestralna glasba; 20.30 Simfonični koncert Schubertovih skladb: Uvertura k »Rozamundi« — Balet in vmesna glasba iz »Rozamunde« — Koncertni kos za violino in orkester v D-duru — Tragična simfonija (4.) v C-molu. — Rim: 20.45 Instrumentalni koncert. — Langenberg: 18 Židovska cerkevna glasba; 20.10 »Dolarska princezinja«, opereta v treh dejanjih (Fall). — Davenport: 21 Komorni koncert. — Dunaj: 10.30 Orgelski koncert; 11 koncert simf. orkestra; 20.05 »Mamselle Angot«, komična opera v treh dej. (Lecocq). — München: 20.05 Orkestralni koncert. — Milan: 21 »Turandot«, opera (Puccini).

Velik živinski sejem

za konje, govedo in drobnico se otvori pri Sv. Lovrencu na Pohorju.

Prvi se vrši v ponedeljek po Križevem, drugi v ponedeljek po Lorenčevem in tretji na dan sveta Terezije. — župan. občine Sv. Lovrenc na Pohorju.

